

"What you do
makes a difference,
and you have to
decide what kind
of difference you
want to make."

Jane Goodall

DR. JANE GOODALL (1934-2025)

Jaarverslag 2025

Jane Goodall Instituut
Nederland

In memoriam Dr. Jane Goodall, DBE (1934 – 2025)

Op 1 oktober 2025 overleed Dr. Jane Goodall op 91-jarige leeftijd. Wereldberoemd etholoog, natuurbeschermer, filantroop en oprichter van het Jane Goodall Instituut, maar voor iedereen die haar werk kende, simpelweg: Jane. Ze overleed midden in haar tour door de Verenigde Staten. Gestorven in het harnas.

Jane stond wereldwijd bekend om haar 65 jaar durende studie van wilde chimpansees in Gombe, Tanzania. Een onderzoek dat ze in 1960 begon en dat tot op de dag van vandaag doorloopt. Ze ontdekte dat chimpansees gereedschap gebruiken, iets wat de wetenschappelijke wereld op zijn kop zette. Maar Jane bleef niet stilstaan bij Gombe. Ze groeide uit tot een wereldwijde pleitbezorger voor dieren, natuur en mensen, gedreven door haar overtuiging dat ieder levend wezen respect verdient, en dat jongeren de sleutel zijn tot een betere wereld.

Haar nalatenschap is groot. Ze richtte het Jane Goodall Instituut op, het jeugdprogramma Roots & Shoots – dat

inmiddels actief is in meer dan 65 landen – en de Jane Goodall Legacy Foundation. Ze ontving talloze onderscheidingen, waaronder het Dame Commander van het Britse Koninkrijk, de Franse Légion d'honneur en de Kyoto-prijs. In 2002 werd ze benoemd tot VN-boodschapper van de Vrede. In 2023 werd ze tijdens haar bezoek aan Nederland benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Ook voor ons, het Jane Goodall Instituut Nederland (JGI NL), stond de wereld even stil. Het team wist dat deze dag zou komen, en toch overviel het ons. We werden overspoeld door warme reacties van oud-vrijwilligers, donateurs, sympathisanten en mensen die Jane persoonlijk hadden ontmoet. Er was geen medium te vinden dat niet over haar schreef.

Jane wilde graag lokaal herdacht worden, zodat mensen niet de hele wereld over zouden hoeven reizen. In die geest organiseerden we een 'Viering van een leven vol hoop' in Burgers' Zoo. Humberto Tan sprak als gastheer met etholoog en

"You cannot get through a single day without having an impact on the world around you. What you do makes a difference."

Jane Goodall

goede vriend van Jane, Jan van Hooff, en ambassadeurs Patrick van Veen en Sterrin Smalbrugge. Met muziek die Jane zelf had uitgekozen, bijzondere foto's en een blik vooruit; ook [via een livestream](#) voor iedereen te volgen.

Bijzonder was de dikke envelop die door onze brievenbus kwam: stapels tekeningen van dieren, speciaal gemaakt door Nederlandse kinderen ter ere van Jane. Het Museon-Omniversum in Den Haag vertoonde opnieuw de film *Reasons for Hope*, opende een condoleanceregister en richtte een herdenkingsplek in. Op straat klonken haar woorden opnieuw als inspiratiebron, onder andere tijdens acties van Wakker Dier.

In de zomer van 2025 schreef Jane een krachtige quote voor de Engelse vertaling van *Rechten voor de natuur* van Jessica den Outer. Haar allerlaatste, zo bleek later. Op 20 november stond het Tomorrow Filmfestival van Cinetree in het DeLaMar Theater in het teken van haar blijvende boodschap: hoop, samenwerking en actie.

Nu is het aan ons om het stokje over te pakken. Om haar levenswerk een toekomst te geven — met veel passie en hernieuwde kracht. Want zoals Jane altijd zei: *"You cannot get through a single day without having an impact on the world around you. What you do makes a difference."*

Colofon

Stichting Het Jane Goodall Instituut Nederland

Nieuwe 's Gravelandseweg 27, 1405 HK Bussum

info@janegoodall.nl

www.janegoodall.nl

IBAN NL27 INGB 0000 0030 26

KVK-nummer: 30147557

Vormgeving

OptimaForma, Jane Klein

Foto's

Roy Borghouts, Lennart Stolte, Martin Kuivenhoven, Shawn Sweeney, Tim Cole, Fernando Turmo, Chimp Eden JGI South Africa, Kibale Chimpanzee Project, Carlos Drews, Nick Riley, Jane Goodall Institute Tanzania, the Jane Goodall Institute, Jane Goodall Institute Democratic Republic of the Congo, Vanne Goodall, Robert Ratzer, Rob Sassor, Chimpanzee Sanctuary & Wildlife Conservation Trust en Quinten Peelen.

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

1 Samen voor impact 5

Missie en visie 6

Aanpak 8

Monitoring en evaluatie 8

Ambities dichterbij en
verder zonder Jane 9

2 Projecten in Afrika 11

Onze programma's 12

Onze lokaal gedreven werkwijze 14

Opvang van chimpansees 15

Bescherming van chimpansees
in het wild 25

Beschermen en herstellen van
ecosystemen 32

Wetenschappelijk onderzoek 40

3 Roots & Shoots 42

Jane Goodalls Roots & Shoots 43

Roots & Shoots in Nederland 44

4 Samenwerken en verbinden 48

In de media 49

Met dank aan 53

5 Onze organisatie 56

Het bestuur 57

Het team 58

6 Jaarrekening 59

Toelichting jaarrekening 60

Toelichting balans 61

Toelichting baten en lasten 62

Risico's en onzekerheden 65

Beloningsbeleid 65

Begroting 2026 66

Governance 67

Voorwoord

In het voorwoord van het jaarverslag van vorig jaar schreef ik nog enthousiast 'Jane werd in 2024 90!'. Vanwege haar sterke gestel hoopten wij dat zij in 2034 haar 100ste verjaardag met ons zou vieren, net als bioloog en natuurdocumentairemaker Sir David Attenborough. Helaas overleed Jane Goodall op 1 oktober 2025, tijdens een van haar vele tournees, in haar slaap.

Jane was een strijder voor Moeder Aarde en heeft alles gedaan wat in haar macht lag om ons allemaal wakker te schudden en in actie te laten komen, zodat mens, dier en natuur in harmonie samen kunnen leven. Daar zijn we nog niet...

Ze sloot haar lezingen daarom altijd krachtig af met de oproep om in actie te komen, door de zinnen *'Together we will. Together we can. Together we must.'* hardop met alle aanwezigen uit te spreken, een kippenvelmoment. Sluit je ogen voor een moment en zie voor je hoe Jane deze call to action voor een overvolle zaal uitspreekt, met haar gesloten vuist omhoog gestoken. Het drijft ons om de door haar ingezette wereldwijde beweging te versterken en te vergroten. Dat is de essentie van het Jane Goodall Instituut Nederland.

In dit jaarverslag staan de activiteiten beschreven die wij het afgelopen jaar hebben gedaan. Als ik de in de loop der jaren toenemende veelheid ervan voor me zie, zie ik een soort groundswell: een niet te stoppen, continu aanwellende golf van aanstekelijke en toenemende compassie en gedragsverandering die beetje bij beetje haar droom verwezenlijkt. Want: *'What you do makes a difference, and you have to decide what kind of difference you want to make.'*

Voor wie al meedoet, blijf met ons meedoen. We zijn je enorm dankbaar! En voor wie daar klaar voor is: we hopen dat dit jaarverslag je inspireert om jouw manier te vinden om het verschil te maken!

Namens het bestuur,

AdJan Brouwer
Voorzitter Jane Goodall Instituut Nederland

A photograph of two chimpanzees in a forest setting. One chimpanzee is in the foreground, looking towards the camera with a slight smile. The other is slightly behind and to the right, also looking towards the camera. They are surrounded by dry leaves and forest floor debris.

HOOFDSTUK 1

Samen voor impact

"If we do not do something to help these creatures, we make a mockery of the whole concept of justice."

DR. JANE GOODALL

Missie en visie

Dr. Jane Goodall richtte in 1977 het Jane Goodall Institute (JGI) op om zich in te zetten voor de bescherming van bedreigde chimpansees en hun leefgebieden. Het Jane Goodall Institute steunt een zeer groot aantal projecten in Afrika die zich richten op deze bescherming. Daarbij wordt nauw samengewerkt met de lokale gemeenschappen, die een actieve rol spelen en de projecten op termijn zelfstandig kunnen voortzetten.

JGI is inmiddels uitgegroeid tot een wereldwijde organisatie met 34 kantoren in verschillende landen en tienduizenden vrijwilligers. Het Jane Goodall Instituut Nederland, opgericht in 1998, maakt deel uit van deze wereldwijde organisatie.

Daarnaast inspireert, stimuleert en ondersteunt de organisatie jongeren om zich in te zetten voor een betere wereld via het Roots & Shoots-programma. In Nederland werken we nauw samen met partners, zoals SpaceBuzz, Museon-Omniversum en DP World, om het bereik onder jongeren te vergroten en hen aan te moedigen actie te ondernemen voor een duurzamere toekomst.

"My mission is to create a world where we can live in harmony with nature."

DR. JANE GOODALL

JANE GOODALL INSTITUUT NEDERLAND

ONZE MISSIE

Het Jane Goodall Instituut Nederland zet zich in voor de duurzame bescherming van chimpansees en hun leefgebieden in samenwerking met de lokale bevolking. Daarnaast streeft de stichting ernaar om jongeren te inspireren en in staat te stellen om bij te dragen aan een betere wereld. We geloven dat echte verandering begint bij betrokkenheid, compassie en samenwerking. Van hoop naar actie.

ONZE VISIE

Een gezonde planeet waarin mens en dier in harmonie leven met hun omgeving en ieder individu het verschil maakt.

Sustainable Development Goals

In 2015 hebben de 193 lidstaten van de Verenigde Naties de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's - Sustainable Development Goals) vastgesteld. Deze doelen vormen wereldwijd een gezamenlijke richtlijn voor het bevorderen van duurzaamheid en voor de strijd tegen ongelijkheid, armoede en klimaatverandering. Ze zijn bedoeld om ons te helpen een rechtvaardigere, duurzamere en welvarendere wereld op te bouwen voor iedereen, nu en in de toekomst.

Het Jane Goodall Instituut Nederland deelt de visie van een gezonde planeet waarin mens, dier en natuur in harmonie samenleven, en waarin ieder individu het verschil kan maken. De bescherming van chimpansees en hun leefgebieden is alleen mogelijk wanneer ook rekening wordt gehouden met de mensen die in deze gebieden leven. Daarom worden de dier- en natuurbeschermingsprogramma's ontwikkeld vanuit het besef dat mens,

dier en natuur onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Door deze integrale benadering worden keuzes gemaakt die bijdragen aan een duurzame toekomst voor iedereen.

Het Jane Goodall Instituut Nederland draagt actief bij aan verschillende Duurzame Ontwikkelingsdoelen. We zetten ons in voor een aantal specifieke doelen die nauw aansluiten bij onze missie en projecten.

SDG 12 – VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE

Met onze Roots & Shoots-initiatieven vergroten we het bewustzijn onder jongeren over de impact van het gedrag van mensen op de aarde en het belang van verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen. We stimuleren hen om binnen hun eigen leefomgeving duurzame keuzes te maken en (samen) in actie te komen.

Ook in onze internationale projecten, zoals het Tacare-programma in Afrika, speelt bewustwording een centrale rol. Door lokale gemeenschappen actief te betrekken, groeit het besef van de onderlinge afhankelijkheid tussen mens, dier en natuur. Dit leidt tot lokaal gedragen initiatieven gericht op natuurbehoud, duurzaam landgebruik en het beschermen van biodiversiteit.

“Tacare is all about taking care of people so they are better able to care for their environment and they become our partners in conservation.”

DR. JANE GOODALL

SDG 13 – KLIMAATACTIE

Onze projecten dragen bij aan het voorkomen van ontbossing en stimuleren actief herbebossing. Zo helpen we klimaatverandering tegen te gaan en de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂, te verminderen. Herstel van bossen draagt bovendien bij aan een stabiel klimaat en betere bescherming van de biodiversiteit.

SDG 15 – LEVEN OP HET LAND

Onze projecten in Afrika richten zich op de bescherming van de chimpansees en hun leefgebieden. Door deze gebieden te beschermen, zorgen we niet alleen voor de bescherming van de chimpansees, maar ook van de rijke flora en fauna die deze gebieden herbergen. Daarnaast hebben onze herbebossingsprojecten een directe impact op het duurzaam beheer van (oer)wouden en bossen, wat essentieel is voor het behoud van biodiversiteit.

SDG 17 – PARTNERSCHAPPEN OM DE DOELEN TE HALEN

Onze samenwerking met bedrijven, fondsen en lokale gemeenschappen is cruciaal om onze impact te vergroten. In zowel Nederland als Afrika werken we samen met diverse partners om inclusiviteit en betrokkenheid te waarborgen. Deze partnerschappen versterken onze projecten en helpen ons de SDG's te behalen door gezamenlijke inzet en kennisdeling. Als non-profitorganisatie is het Jane Goodall Instituut Nederland toegewijd aan het bevorderen van een duurzame toekomst door middel van bewustwording, actie en samenwerking. We nodigen iedereen uit om na te denken over de impact van hun eigen keuzes en acties, evenals die van de organisaties waarvoor zij werken of waaraan zij leidinggeven.

Aanpak

Als non-profitorganisatie streven we ernaar om zo groot mogelijke impact te realiseren met de beschikbare middelen. Onze aanpak is erop gericht de ambities van de organisatie ook op lange termijn, onafhankelijk van Jane Goodall, te kunnen realiseren. Zeker gezien het feit dat zij ook een voorname rol speelde in de fondsenwerving.

Om onze ambities te realiseren zetten we in op:

- De inkomsten via fondsenwerving (particulieren, fondsen en bedrijven) vergroten om financiering van projecten ten behoeve van het beschermen van chimpansees en hun leefgebieden mogelijk te maken;
- Het vergroten van de naamsbekendheid van het Jane Goodall Instituut in Nederland;
- Het versterken van de sleutelprojecten in Afrika;
- Het vergroten van het bereik onder jongeren via het Roots & Shoots-jongerenprogramma;
- Het versterken van het fundament van de organisatie.

Monitoring en evaluatie

Het Jane Goodall Instituut Nederland speelt een belangrijke rol in het beschermen en herstellen van leefgebieden, het verbeteren van de leefomstandigheden van de lokale gemeenschappen en het beschermen en verzorgen van chimpansees. Door samen te werken met lokale partners dragen we actief bij aan de bescherming van chimpansees en hun leefgebied, het verbeteren van leefomstandigheden en het inspireren van nieuwe generaties. Het monitoren en evalueren van deze inspanningen is essentieel om onze impact zichtbaar te maken en waar nodig gericht bij te sturen.

We maken gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve data om de voortgang van de projecten te volgen, van het aantal beschermde gebieden tot de verbetering van het welzijn van de lokale gemeenschappen. Regelmatige evaluaties helpen om vast te stellen of de gestelde doelen worden bereikt en of de ingezette middelen effectief worden benut. Hierbij worden ook de perspectieven van de lokale bevolking en partners meegenomen, zodat de projecten maximale impact hebben en op termijn zelfstandig kunnen worden voortgezet.

Ook in 2025 heeft het Jane Goodall Instituut Nederland verder geïnvesteerd in het versterken van de methodes waarmee de voortgang van onze Afrikaanse projecten wordt gevolgd. Een belangrijke impuls is het aantrekken van de Programma manager, Martine Reimerink. Deze houdt nauwe contacten met onze collega's in Afrika en zet zich onder meer in voor het actief ophalen van impactverhalen uit het veld. In het kader van onze projecten worden rapportages opgesteld waarin de behaalde resultaten worden vergeleken met de oorspronkelijke doelstellingen. Dankzij deze transparante en grondige evaluatieprocessen legt het instituut niet alleen op zorgvuldige wijze verantwoording af over de besteding van middelen, maar kunnen toekomstige inspanningen ook effectiever worden ingericht op basis van de opgedane inzichten. We hebben hier afgelopen jaar mooie stappen in gemaakt door het verder professionaliseren van onze datastromen. Dat was niet altijd gemakkelijk, onder andere vanwege lokale omstandigheden, communicatie op afstand en de beschikbaarheid van betrouwbare data. Door te blijven leren en verbeteren maken we samen met onze partners het verschil.

Ambities dichterbij en verder zonder Jane

2025 was een hoopvol en intens jaar voor ons. Terwijl we ons met volle inzet zijn blijven richten op onze ambities en verdere ontwikkeling, had het overlijden van het boegbeeld van onze organisatie een grote impact in het laatste kwartaal van het jaar.

♥ Verstevinging team

In 2025 hebben we een stevig fundament gelegd op personeel vlak. Er is gekozen om te gaan werken met een flexibele schil waarbij de focus op de core business meer bij de vaste teamleden kon komen te liggen. Door te kiezen voor uitbreiding van het team met Gabby Voncken als Virtual assistant, Martine Reimerink als Programma manager en Yasmine Ay als coördinator voor Roots & Shoots is het team versterkt en daarmee de focus meer gewaarborgd.

De directe inzet van onze nieuwe Programma manager zorgt ervoor dat er een snellere en beter afstemming is met onze collega's in Afrika waarmee we samenwerken. Hiermee realiseren we een professionaliseringsslag en een stevige basis voor onze fondsenwerving en samenwerking met onze partners.

Dit team was snel 'up and running' en heeft in 2025 laten zien hoe goed ze samen de

schouders onder de uitdagingen kunnen zetten. In mei 2025 is er een teammiddag georganiseerd waarbij we professionele en gratis begeleiding mochten ontvangen van een belangrijke stakeholder van onze organisatie, Krista Fleming. Als oud-wereldkampioen kickboksen wist ze ons als geen ander te inspireren. Hier hebben we met elkaar onze commitment op een mooie en ontspannen manier uitgesproken.

♥ Viering van 65 jaar onderzoek in Gombe

Op 14 juli 2025 was het precies 65 jaar geleden dat de jonge Britse onderzoeker Jane Goodall arriveerde aan de oever van het Tanganyikameer in Tanzania. Daar begon zij haar baanbrekende onderzoek naar wilde chimpansees in Gombe. Ter gelegenheid van Wereld Chimpansee Dag op 14 juli lanceerden wij de #Gombe65-campagne, waarmee we stilstonden bij 65 jaar onderzoek en de blijvende impact van Jane Goodalls werk. De campagne

genereerde brede media-aandacht en droeg bij aan onze ambitie om de naamsbekendheid van onze organisatie te vergroten, met name voor het werk dat wij verrichten.

♥ Lancering nieuw websitedesign

In 2025 is intensief gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe website: een omvangrijk traject. Op 30 september 2025 ging de website live, precies een dag voor het overlijden van Jane. Met de lancering is ook de Roots & Shoots-website geïntegreerd in het nieuwe platform, waardoor alles nu centraal en overzichtelijk toegankelijk is. De nieuwe website betekent een duidelijke verbetering in de gebruikservaring voor al onze bezoekers. Wij danken webbureau Klikkracht voor hun inzet en betrokkenheid bij de ontwikkeling, evenals Procurios voor de uitgevoerde CRM-werkzaamheden.

♥ Betrokken ambassadeurs

In het afgelopen jaar hebben wij de meerwaarde van ons ambassadeursnetwerk nadrukkelijk ervaren. Dit stelde ons in staat om, naast de inzet van Jane, ook via onze ambassadeurs mensen te bereiken. Dit deden zij onder meer bij een aantal Roots & Shoots-activiteiten en in de media.

Deze ontwikkeling laat het belang zien van de strategische keuze om onze activiteiten breder te verankeren en niet uitsluitend te laten rusten op de schouders van onze founding mother. Het is waardevol om te constateren dat deze aanpak inmiddels ook in de praktijk zijn vruchten afwerpt en bijdraagt aan een duurzame en schaalbare invulling van onze missie.

♥ Jongerenprogramma

Met de komst van de nieuwe Roots & Shoots-coördinator worden er op het programma steeds meer piketpaaltjes geslagen en een degelijk fundament gelegd voor de toekomst. Letterlijk en figuurlijk. In samenwerking met **DP World**, die de aanstelling mede mogelijk maakt, motiveren we hun medewerkers om zelf in actie te komen voor meer bewustzijn en concreet de handen uit de mouwen te steken voor mens, dier en natuur.

In het kader van deze samenwerking hebben we samen met **SpaceBuzz** ook een speciaal Roots & Shoots-programma ontwikkeld voor een online module, waarmee jongeren op een interactieve manier meer leren over duurzaamheid en natuurbehoud en worden aangezet tot actie. Ook het uitwerken en samenvoegen van zowel het lesprogramma van Roots & Shoots als SpaceBuzz zorgt voor een sneeuwbal effect bij het creëren van bewustwording bij de jongeren. SpaceBuzz biedt kinderen een unieke VR-ervaring in een raketvoertuig.

♥ Carbon Credits

In 2025 heeft JGI verdere stappen gezet in de ontwikkeling van een pilotproject voor carbon credits in Oeganda. Dit initiatief sluit aan bij de bredere ambitie om, naast donaties, te werken aan een meer stabiele en toekomstbestendige inkomstenstroom ter ondersteuning van het natuurbehoudswerk van JGI.

Sinds 2021 worden de mogelijkheden van carbonfinanciering verkend. In 2025 is deze verkenning geconcretiseerd in een pilot in de regio rond Kibale National Park, een gebied waar JGI Oeganda al sinds 1991 actief is en waar urgente uitdagingen bestaan op het gebied van ontbossing, bodemerosie en druk op chimpanseehabitat.

♥ Accenture: zakelijke propositie

Accenture heeft zich in het afgelopen jaar als waardevolle partner opnieuw ingezet voor onze organisatie door middel van pro bono consultancy. Met hun expertise hebben zij ons ondersteund bij het ontwikkelen van een nieuwe fondsenwervingsstrategie. Daarnaast hebben zij een belangrijke bijdrage geleverd aan de verdere uitwerking van onze proposities en de doorontwikkeling van bijbehorende huisstijlelementen. Deze samenwerking heeft een stevig fundament gelegd voor onze toekomstige positionering.

A photograph of three chimpanzees in a natural, forested environment. The chimpanzee on the left is looking upwards and to the right. The one in the middle is looking directly at the camera. The one on the right is looking towards the camera with its mouth slightly open. They all have dark black fur and reddish-brown faces.

HOOFDSTUK 2

Projecten in Afrika

**"Surely, we do not
want to live in a world
without the great
apes, our closest living
relatives in the animal
kingdom?"**

DR. JANE GOODALL

Onze programma's

In 2025 konden we, dankzij de betrokkenheid van onze donateurs en partners, bijdragen aan een reeks projecten in Afrika die direct en indirect het voortbestaan van chimpansees ondersteunen. We werkten dit jaar in Tanzania, Oeganda, de Republiek Congo, de Democratische Republiek Congo en Zuid-Afrika. In elk van deze landen krijgt onze missie een andere invulling, afhankelijk van de lokale context, uitdagingen en kansen.

Het Jane Goodall Instituut Nederland maakt deel uit van een wereldwijde beweging met 34 kantoren en een grote variëteit aan programma's met één gemene deler: gemeenschapsgeleid natuurbehoud. Vanuit Nederland steunen we dankzij de ontvangen steun van particulieren, fondsen en bedrijven in 2025 de volgende programma's.

TANZANIA € €80.646

- **Herbebossingsproject € €80.646**

Dit betreft een combinatie van donaties van partners waarmee we in het leefgebied van de chimpansees rondom Gombe National Park zowel bestaand als hersteld bos beschermen, voor alternatieve inkomstenbronnen zorgen en inheemse bomen aanplanten.

OEGANDA € 103.540 (ex pro bono diensten)

- **Opvangcentrum Ngamba Island € 40.415**

Voor het opvangen en verzorgen van 54 chimpansees en het plaatsen van geboortebeperkende implantaten tijdens medische checks. Daarnaast hebben we Ngamba Island kunnen ondersteunen na een ernstige overstroming waardoor er verschillende grootschalige reparaties nodig waren.

- **CHIMP Kibale Snare Removal Team & Vet Intervention Clinic € 17.000**

Voor het verwijderen van valstrikken en beschermen van chimpansees in Kibale National Park door anti-stroperij rangers. Daarnaast voor het verlenen van eerste hulp aan gewonde chimpansees en andere dieren in het wild door lokale dierenartsen in Kibale en de voorbereidingen voor de bouw van een mobiele dierenkliniek.

- **Carbon Credits project 'Albertina Rift AAR' € 46.125 / € 160.000 pro bono diensten**

Ter ondersteuning van operationele kosten die in Oeganda gemaakt zijn om het project naar de volgende fase van ontwikkeling te brengen. Er is een toegewijd projectteam samengesteld en aangevuld met een externe carbon credit-expert om het project inhoudelijk te versterken. Het team heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de lokale invulling van het project. De pro bono diensten werden ontvangen van Accenture die onder meer het overall projectmanagement op zich heeft genomen.

REPUBLIEK CONGO € 17.500

Opvangcentrum Tchimpounga

Voor het opvangen en verzorgen van 158 chimpansees en talloze andere dieren zoals meerkatten. Veel van deze dieren zijn slachtoffer van illegale handel.

DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO Geen additionele financiële ondersteuning, maar afronding van het project dat in 2024 gefinancierd is

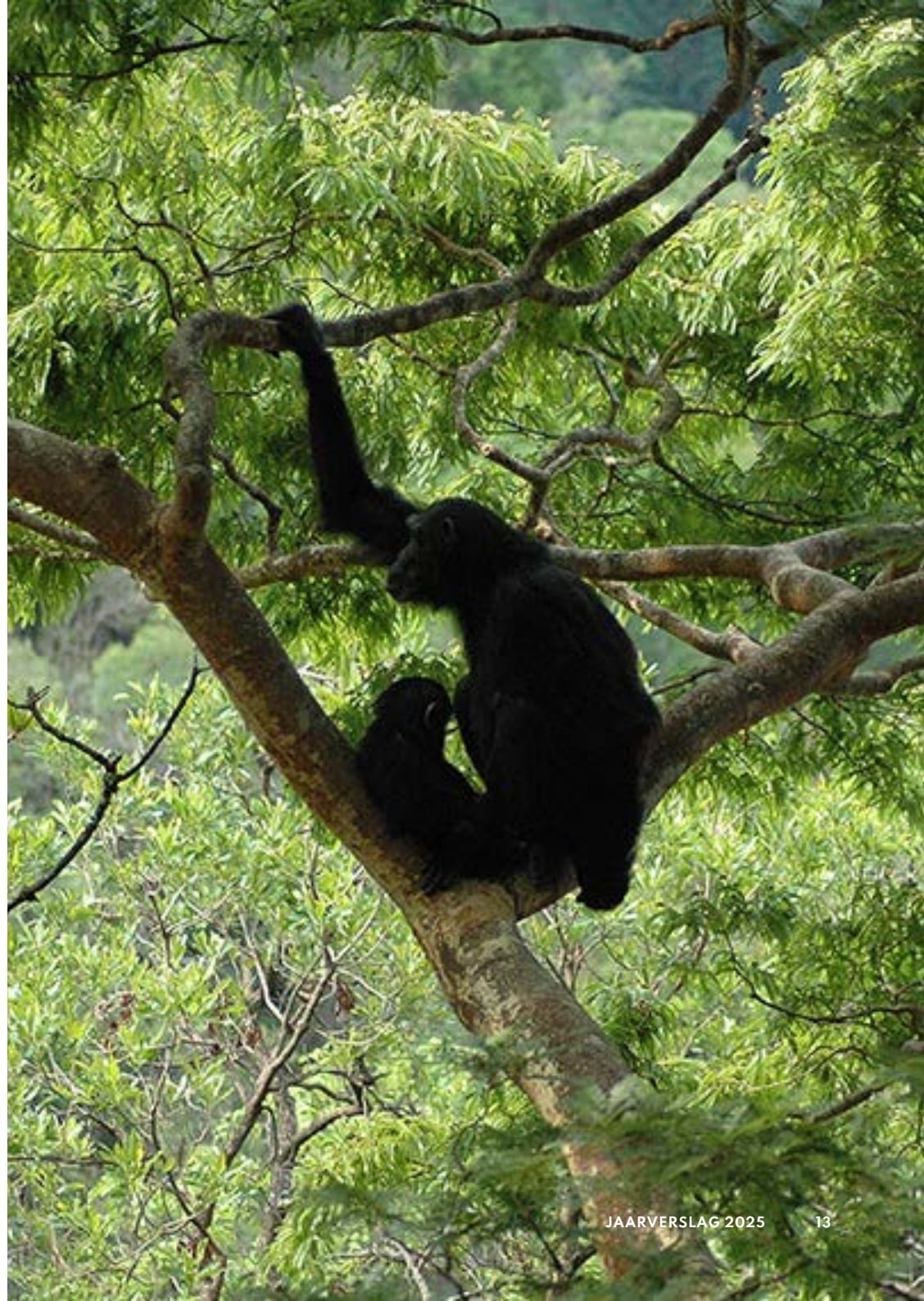
Agroforestry

Door de politieke instabiliteit en binnenlandse oorlog hebben we de implementatie van het agroforestry-project, waarbij we de leefgebieden van de chimpansees beschermen door landbouw en bosbouw te combineren niet kunnen afronden in 2024. Na een tijdelijke stillegging is het programma in 2025 weer opgepakt en afgerond.

ZUID-AFRIKA € 26.400

Opvangcentrum Chimp Eden

Hier worden 33 chimpansees opgevangen en verzorgd. Onze bijdrage is deels gebruikt voor het renoveren van de keuken (€ 10.000) waardoor zowel het bereiden van de maaltijden voor de chimpansees als werknemers volgens de richtlijnen gebeurt. Daarnaast is een bijdrage geleverd aan het repareren en verbeteren van het educatiecentrum (€ 16.400) voor lokale en internationale toeristen en studenten.

Onze lokaal gedreven werkwijze

Onze inzet richt zich niet alleen op de dieren zelf, maar op de samenhang tussen mens, natuur en leefomgeving. Want waar bossen verdwijnen en bestaanszekerheid onder druk staat, komt ook het voortbestaan van chimpansees in de knel. De oplossing ligt in Tacare: onze gemeenschapsgeleide aanpak voor natuurbeschoud, gebaseerd op Jane's krachtige overtuiging – juist de mensen die het nauwst verbonden zijn met bedreigde ecosystemen, zijn het best toegerust om ze te beschermen.

Tacare erkent en benut de diepgewortelde kennis en ervaring van Afrikaanse gemeenschappen die samenleven met wilde dieren. Daarnaast vertrekt deze aanpak vanuit een heldere realiteit: duurzame oplossingen voor het milieu zijn alleen mogelijk wanneer zij óók bijdragen aan het welzijn en de bestaanszekerheid van mensen. Vandaar dat onze programma's letten op een breder scala aan behoeften, van het genereren van inkomsten tot educatie en gezondheid en die van vrouwen in het bijzonder. Tacare is opgebouwd rond vijf fundamentele en elkaar versterkende stappen: verbinden, luisteren, begrijpen, faciliteren en loslaten.

"Tacare is all about taking care of people so they are better able to care for their environment and they become our partners in conservation."

DR. JANE GOODALL

1. **Verbinden.** Het traject begint met het aangaan van een open dialoog tussen ons team en de gemeenschap. We investeren eerst in vertrouwen en wederzijds respect.
2. **Luisteren.** Ons team luistert zorgvuldig naar de behoeften, zorgen, inzichten, waarden, overtuigingen en kennisvormen van alle stakeholders binnen de gemeenschap. Lokale perspectieven vormen het vertrekpunt van elke oplossing.
3. **Begrijpen.** Tacare combineert traditionele kennis met wetenschappelijke inzichten en de nieuwste technologie zoals AI en GIS (Geographic Information System) data. Zo brengen we in kaart hoe de behoeften van mensen, dieren en ecosystemen met elkaar samenhangen. Dit leidt tot een gedeeld en verdiepend begrip van kernproblemen én van realistische, gedragen oplossingen, met gelijkwaardige waardering voor verschillende kennissystemen.
4. **Faciliteren.** Om de geïdentificeerde uitdagingen aan te pakken, werkt ons team samen met gemeenschapsleiders, lokale groepen en overheden. Omdat Tacare zowel de oorzaken als de gevolgen van milieuverandering adresseert, zijn de oplossingen integraal van aard. Ze variëren van duurzaam landgebruik en bosmonitoring tot regeneratieve landbouw, verbeterde agroforestry-praktijken, eerstelijnszorg voor kinderen en economische kansen voor vrouwen.
5. **Loslaten.** Tacare wordt aangeboden, nooit opgelegd. Gemeenschappen kiezen zelf of zij deelnemen en behouden volledige zeggenschap over de uitvoering van natuurbeschermingsactiviteiten. Wanneer een gemeenschap besluit niet (langer) betrokken te zijn, respecteren wij die keuze en doen wij bewust een stap terug. Daarnaast ontwerpen wij programma's altijd met een exitstrategie, waarbij wij uitfasen zodra het programma bewezen geborgd is.

Roots & Shoots

Jongeren zijn de leiders van de toekomst en door hen actief te betrekken in onze natuurbeschermingsprojecten leren zij al vroeg zorg te hebben voor de natuur en hun omgeving. Geïnspireerd door Jane leren jongeren met Roots & Shoots dat ook zij impact hebben op hun omgeving. Jongeren spelen bijvoorbeeld een rol in het planten en verzorgen van bomen, het monitoren van het effect van de nieuwe bomen of ze starten hun eigen duurzaamheidsprojecten voor mens, dier en natuur. Zo groeien zij uit tot de veranderaars van morgen.

Opvang van chimpansees

JGI NL ondersteunt drie opvangcentra voor chimpansees. Op Ngamba Island in Oeganda worden 54 chimpansees opgevangen, in Tchimpounga, in de Republiek Congo, verblijven 158 chimpansees, en in Chimp Eden, Zuid-Afrika, leven nog eens 33 chimpansees. Het opvangen van chimpansees is cruciaal in de strijd tegen handel in wilde dieren. Overheden komen in actie als ze weten dat het onderschepte dier ook ergens naartoe kan. Zonder opvangcentra krijgt de illegale handel vrij spel.

JGI NL levert een financiële bijdrage aan de opvang van de chimpansees in deze centra. De opvang van één chimpansee kost gemiddeld € 9.000 per jaar. Deze kosten zitten in voeding, medische zorg maar ook in gebouwen en omheiningen. In al deze opvanglocaties kunnen de chimpansees veilig leven in een natuurlijke omgeving die zo veel mogelijk lijkt op de oorspronkelijke leefomgeving met volop ruimte om te foerageren en voor sociale dynamiek, zoals spelen, vechten en vlooien. In alle opvangcentra die door JGI NL worden ondersteund, ligt de focus op het welzijn van de chimpansees, wat voortdurend wordt gemonitord met de Chimpansee Welfare Index.

De steun aan onze opvangcentra is alleen mogelijk met hulp van **de adoptanten van Bolly en Patricia**, die symbool staan voor alle chimpansees waar wij voor zorgen.

MAAK KENNIS MET PATRICIA

Patricia is een jonge, rustige en slimme chimpansee die begin 2024 werd gered. Ze werd alleen aangetroffen, zonder moeder, wat vermoedelijk het gevolg is van stroperij.

Bij aankomst in Tchimpounga Chimpanzee Rehabilitation Center (TCRC) ontmoette Patricia haar pleegmoeders, Chantal en Godeline, met wie zij meteen een band opbouwde die haar overgang vergemakkelijkte. Pleegmoeders spelen een cruciale rol in het wennen aan een

nieuwe situatie maar ook in het veilig en geliefd voelen, en ze leren veel van de draagmoeders. Dankzij de liefdevolle zorg van onze collega's bloeit Patricia inmiddels op. Ze overwon haar verlegenheid en vormt nu een hechte band met andere jonge chimpansees zoals Perrine en Zizi. Met Kevin, een andere baby die gered was uit Noord-Congo, ontwikkelde ze al snel een sterke vriendschap. Patricia's verhaal laat zien hoe belangrijk opvang en bescherming zijn.

WAT IS IN 2025 MOGELIJK GEMAAKT IN DE OPVANGCENTRA?

- ♥ Liefdevolle verzorging van in totaal 245 chimpansees.
- ♥ Voedsel voor alle chimpansees en daarmee inkomen voor de lokale gemeenschappen.
- ♥ Speciale voeding voor baby-chimpansees en zieke dieren.
- ♥ Inzet van dierenartsen en medische zorg.
- ♥ Veilig onderdak.
- ♥ Reparaties aan gebouwen en hekwerk.
- ♥ Rondleidingen voor bezoekers.
- ♥ Voorlichtingsworkshops in dorpen rondom de opvangcentra.

Opvangcentrum Ngamba Island, Oeganda

Ngamba Island is een tropisch oerwoud van 95 hectare, waar de chimpansees veilig kunnen herstellen, rondzwerven en spelen in een semi-wilde omgeving. Ze hebben de vrijheid om zelf naar voedsel te zoeken, maar hun dieet wordt meerdere keren per dag aangevuld door de verzorgers. Het centrum beschikt ook over een dierenkliniek en nachtverblijven voor de chimpansees.

Op het eiland worden sinds 1998 meer dan 50 chimpansees opgevangen die gered zijn uit de handen van stropers, handelaren of mensen die chimpansees illegaal als huisdier houden. Vaak zijn deze dieren gewond of getraumatiseerd wanneer ze binnenkomen. Naast het opvangen van chimpansees, is het bezoekerscentrum op het eiland ook open voor lokale scholieren en toeristen, die hier meer kunnen leren over chimpansees en natuurbehoud.

Dagelijkse monitoring van gedrag en gezondheid van chimpansees

Verzorgers en de vaste dierenarts monitoren de chimpansees dagelijks tijdens de voedingen. Ze observeren de chimpansees op ongewoon gedrag, ziekte of letsel dat nader onderzoek vereist. Ze observeren ook de groepsdynamiek om veranderingen in de hiërarchie te voorspellen en de gemeenschapsdynamiek te begrijpen. Gegevens over interacties worden elk kwartaal verzameld en geanalyseerd, wat bijdraagt aan gedragswetenschappelijke publicaties. Dit motiveert het team en versterkt onze bijdrage aan het begrijpen van diergedrag op wereldwijde schaal. Het opvangcentrum implementeert momenteel ODOO, een cloud-gebaseerde database, waarmee alle verzorgers gegevens over het gedrag en de gezondheid van chimpansees kunnen invoeren en bekijken. Training in gegevensinvoer is gaande, te beginnen met managers en binnenkort voor alle medewerkers. Papieren kopieën van de gegevens worden nog steeds bewaard.

De chimpansees krijgen een zorgvuldig samengesteld dieet. Dit bestaat uit essentiële droge rantsoenen (maïs, gierst, sojameel, bonen en sojabonen), aangevuld met verse groenten en fruit die van lokale boeren wordt gekocht en elke 10 dagen per boot vanaf het vasteland wordt aangevoerd.

De gezondheidscontroles van de chimpansees voor 2025 zijn op 9 juli van start gegaan en alle chimpansees zijn onderzocht. Ook deze keer was Silja Verhoeven bij de checks aanwezig en hebben we dankzij de bijdrage van Dierenkliniek Breda en Wings for Animals een aantal anticonceptie-implantaten kunnen vervangen. Daarnaast heeft diergeneeskundestudent Cynthia Agema een aantal maanden meegewerkt en onderzoek gedaan.

Tijdens de controles werden individuele gegevens van de chimpansees vastgelegd vanaf het moment van de verdovingsinjectie tot volledig herstel. De vastgelegde gegevens omvatten de identificatie van de chimpansee, de behandeling, afwijkingen en vitale fysiologische parameters (temperatuur, ademhalingsfrequentie, hartslag, zuurstofsaturatie). Er werden grondige lichamelijke onderzoeken uitgevoerd om afwijkingen zoals diabetes, nierfalen of kanker op te sporen. De spiertonus, huid en spieren werden gecontroleerd op parasieten of wonden.

Het veranderende klimaat

Door klimaatverandering stijgt het water in het Victoriameer al meerdere jaren achter elkaar. Dit leidt tot schade aan de oevers, het hekwerk en het opvangcentrum. Dankzij onze donateurs zijn renovaties uitgevoerd aan de medische afdeling, het administratiegebouw (informatiecentrum) en andere gebouwen die door eerdere overstromingen zijn getroffen. Een belangrijke uitdaging die werd aangepakt, was het wijdverbreide probleem van lekkende daken.

De medische afdeling is een essentieel isolatie- en behandelcentrum voor chimpansees die intensieve medische zorg nodig hebben. Het dak van deze cruciale unit, die ook het zonne-energiesysteem van het eiland ondersteunt, was aanzienlijk verslechterd. Deze verzwakking was een direct gevolg van het regelmatig reinigen van de zonnepanelen (waarbij men over het dak loopt), wat leidde tot grote lekkages, met name tijdens het regenseizoen. De reparaties zorgden ervoor dat de bestendigheid van het dak werd gewaarborgd, waardoor zowel de medische faciliteit als de vitale zonne-energiesysteem die het ondersteunt, werden beschermd.

Pier

De aanlegsteiger is het belangrijkste in- en uitgangspunt voor goederen, personeel en bezoekers. Door de stijgende waterstanden in de afgelopen tien jaar heeft de pier verschillende werkzaamheden ondergaan, zoals verhoging en versterking van de fundering. De recente reparatiewerkzaamheden hebben de structurele integriteit

en functionaliteit aanzienlijk verbeterd, waardoor de veiligheid is toegenomen en de werkzaamheden soepeler verlopen.

Adopties

Met grote dank aan al **onze donateurs** voor het adopteren van Bolly en alle andere chimpansees. De volgende chimps zijn geadopteerd door **Nederlandse donateurs**: Afrika, Tumbo, Nakuu, Baluku, Leo, Eddy, Connie, Megan, Ikuru, Sally, Asega, Baron, Nkumwa, Bolly, Nan en Silver door Silvers HR.

IKURU

VERLIES VAN IKURU

Op 17 oktober hebben we het verdrietige nieuws ontvangen dat chimp Ikuru is overleden. Ze is ongeveer 30 jaar oud geworden. Na een traumatische jeugd is ze liefdevol opgevangen op Ngamba Island waarbij ze de naam Ikuru ('happy one') kreeg. Ze stond bekend om haar creativiteit en volhardendheid om eten te bemachtigen en was een geliefde

aanwezigheid in de 20 jaar dat ze op Ngamba Island heeft verbleven. Ikuru is overleden aan de verwondingen die ze heeft opgelopen in een gevecht. Vechten gebeurt vaker, maar zelden met zwaar trauma. Helaas is Ikuru bezweken aan haar verwondingen. Ze wordt gemist door de groep en haar verzorgers.

Opvangcentrum Chimp Eden, Zuid-Afrika

Hoewel er van nature geen chimpansees in het wild leven in Zuid-Afrika, speelt het land een belangrijke rol in de internationale illegale handel in wilde dieren. Zuid-Afrika fungeert regelmatig als doorvoerland voor wilde dieren die vanuit andere Afrikaanse landen worden verhandeld. Zonder opvangcentra zoals Chimp Eden zijn overheden vaak niet in staat om daadwerkelijk op te treden tegen illegale handel, omdat er simpelweg geen geschikte plek is om de dieren op te vangen. De aanwezigheid van Chimp Eden in Zuid-Afrika is dan ook van cruciaal belang voor effectieve wets-handhaving en de bescherming van deze bedreigde soort.

Sinds 2006 vangt het Jane Goodall Institute South Africa daarom geredde chimpansees op in Chimp Eden, een gespecialiseerd opvangcentrum in de buurt van Nelspruit. Hier vinden chimpansees een veilig onderkomen nadat ze in beslag zijn genomen door politie- of opsporingsdiensten. Vaak worden ze gered uit schrijnende omstandigheden zoals de illegale handel, circussen, privébezit of nachtclubs. Veel van deze dieren zijn ernstig getraumatiseerd en hebben intensieve zorg en een beschermde leefomgeving nodig. Chimp Eden biedt deze chimpansees een nieuwe start, met professionele zorg en zoveel mogelijk ruimte om natuurlijk gedrag te vertonen.

Een groot deel van het voedsel voor de chimpansees wordt gedoneerd door lokale boeren en supermarkten, aangevuld met fruit en groente voor de juiste balans in hun dagelijkse dieet. Sommige chimpansees hebben medische problemen en krijgen supplementen en vitamines.

In 2025 hebben wij financiële hulp kunnen bieden om de ernstig verouderde keuken te renoveren. Deze keuken was door de weersomstandigheden in dusdanig slechte staat dat het niet meer geschikt was om eten in te bereiden. We verwachten dat de werkzaamheden in het tweede kwartaal van 2026 afgerond zullen worden.

Naast de rol als opvangcentrum fungeert Chimp Eden ook als educatief en toeristisch centrum. Het opvangcentrum ontvangt dagelijks scholieren, toeristen en andere bezoekers. Bovendien wordt er een onderwijsprogramma aangeboden waarbij kinderen uit de omliggende dorpen leren over chimpansees en duurzaamheid.

In 2025 hebben mede dankzij **Abri voor Dieren** en **onze donateurs** een financiële bijdrage kunnen doen om het educatiecentrum te renoveren en daarmee zowel lokale als internationale toeristen en studenten te informeren over natuurbescherming, illegale handel en verantwoord toerisme. Deze renovatie wordt samen met de renovatie van de keuken gerealiseerd en zal naar verwachting begin 2026 gereed voor gebruik zijn. Met dank aan **Stichting SUBACA** voor de donatie voor de keukenrenovatie.

IN CIJFERS

- ♥ Opvang van 33 chimpansees.
- ♥ 3 verschillende chimpanseegroepen.
- ♥ Joao (81) is de oudste chimpansee en de jongste is Amari (7).
- ♥ Iedere chimpansee krijgt elke 18 maanden een volledig medisch onderzoek.
- ♥ Het team bestaat uit één manager, 6 verzorgers, 3 algemene medewerkers, 4 gekwalificeerde tourgidsen en één Roots & Shoots-coördinator.
- ♥ Het opvangcentrum wordt maandelijks door ongeveer 800 bezoekers bezocht.

Opvangcentrum Tchimpounga, Republiek Congo

In de Republiek Congo ondersteunen we het opvangcentrum in het Tchimpounga Nature Reserve. Tchimpounga beslaat 129.000 hectare en bestaat uit zowel regenwoud als savanne. Net als op Ngamba Island en in Chimp Eden worden hier chimpansees opgevangen die zijn gered uit de handen van stropers, handelaren of mensen die chimpansees illegaal als huisdier houden. Er leven ongeveer 200 wilde chimpansees in het reservaat, waar ook het Tchimpounga Chimpanzee Rehabilitation Center (TCRC) gevestigd is. Het gebied, dat wordt omringd door een bevolking van bijna 2.000 mensen in kleine, landelijke dorpen, wordt bewoond door vele zeldzame en bedreigde diersoorten, zoals de Centraal-Afrikaanse chimpansee, de lederschildpad en de Afrikaanse lamantijn.

Tchimpounga biedt al meer dan 30 jaar een veilige haven aan verweesde en mishandelde chimpansees. Het opvangcentrum werd in 1992 opgericht door Dr. Jane Goodall en is inmiddels uitgegroeid tot het grootste opvangcentrum voor chimpansees in Afrika. De chimpansees worden verzorgd in het hoofdreservaat, evenals op drie beboste eilanden Tchibebe, Tchindzoulou en Ngombe, die zorgvuldig zijn gekozen vanwege de natuurlijke bescherming die ze bieden. De ongerepte bossen van deze eilanden leveren een overvloed aan voedsel en leefgebied, wat de chimpansees een gezond en veilig leven in een semi-wilde omgeving biedt.

Banga eiland

In 2025 heeft JGI Republic of Congo (RoC) een belangrijke uitbreiding van haar programma voor chimpansees gerealiseerd door een vierde eilandreservaat langs de Kouilou-rivier te verwerven: Banga eiland. Dit grote, beboste eiland wordt ontwikkeld als aanvulling op de drie bestaande eilandreservaten die door JGI RoC worden beheerd. Het biedt geredde chimpansees in langdurige revalidatiezorg een veilige, semi-wilde omgeving die natuurlijk gedrag ondersteunt en de blootstelling aan door mensen veroorzaakte risico's vermindert.

Omdat Banga eiland al door de lokale bevolking werd gebruikt voor kleinschalige landbouw, vereiste het proces zorgvuldige planning, transparant overleg en formele

betrokkenheid van de overheid, geheel in lijn met onze Tacare-aanpak. JGI RoC werkte nauw samen met de Congolese autoriteiten, waaronder vertegenwoordigers van het Ministerie van Landbouw, om een gezamenlijke missie naar het eiland uit te voeren. Tijdens deze missie sprak het team met leden van de gemeenschap om het voorgestelde natuurbeschouwsgebruik uit te leggen, toestemming te verkrijgen en het huidige landgebruik te documenteren door middel van een inventarisatie van verbouwde gewassen en fruitbomen. Deze informatie was essentieel om ervoor te zorgen dat eventuele landbouwverliezen konden worden gecompenseerd door middel van eerlijke en verantwoorde compensatie.

Door voortdurende dialoog en samenwerking kon het initiatief rekenen op grote lokale steun. Leden van de gemeenschap waren trots op hun bijdrage aan de bescherming en verzorging van de geredde chimpansees en stemden in met de overgang onder voorwaarden die eerlijkheid en waardigheid vooropstelden. Als onderdeel van deze overeenkomst ondersteunde JGI RoC ook gezinnen bij hun verhuizing van het eiland en hielp bij de bouw van nieuwe, verbeterde woningen – een belangrijke stap om ervoor te zorgen dat de natuurbeschermingsdoelen werden bereikt zonder de lokale bevolking onevenredig te belasten.

De verwerving van Banga eiland is een belangrijke mijlpaal voor JGI RoC. Het versterkt de mogelijkheden van het instituut om hoogwaardige, natuurlijke leefomstandigheden te bieden aan chimpansees die langdurig worden verzorgd, en versterkt tegelijkertijd een natuurbeschermingsmodel dat is gebaseerd op samenwerking met de lokale gemeenschap, de overheid en een verantwoorde transitie van landgebruik.

Dagelijkse zorg voor opgevangen chimpansees

Het dagelijks aanleveren van vers voedsel voor de chimpansees is een logistieke uitdaging. Dankzij een efficiënt transportsysteem over het water en een hechte samenwerking met lokale boeren, lukt het de verzorgers toch om elke dag vers fruit en groenten te bezorgen – een mooi voorbeeld van hoe dierenwelzijn en lokale samenwerking hand in hand gaan. Geen twee chimpansees zijn hetzelfde. Het personeel houdt nauwlettend toezicht op de gezondheid, het gedrag en de persoonlijkheid van elk individu. Voor iedere chimpansee wordt een individueel zorgplan opgesteld om hun welzijn te waarborgen – des te belangrijker omdat zij leven in groepen met soortgenoten die doorgaans geen familie van elkaar zijn.

In de Republiek Congo is armoede een van de belangrijkste oorzaken van de illegale handel in bushmeat en huisdieren, waarbij mensen stropen om in hun levensonderhoud te voorzien. Het Jane Goodall Instituut werkt actief mee aan het voorkomen van stroperij door alternatieve inkomstenbronnen te bieden. Zo heeft Tchimpounga bijna 100 lokale medewerkers in dienst en genereert het opvangcentrum jaarlijks bijna \$ 300.000 aan inkomsten voor lokale boeren door fruit en groenten bij hen in te kopen. Dit gebeurt voornamelijk via de coöperatieve dorpsmarkt, waar 70% van de verkopers vrouw is.

Aankomst van nieuwe chimpansees

In 2025 werden verschillende jonge chimpansees naar Tchimpounga gebracht na reddingsacties die verband hielden met de illegale handel in wilde dieren. Elk geval vereiste snelle coördinatie tussen overheidsinstanties, partnerorganisaties en medewerkers van het opvangcentrum om een legale opname, veilig transport en

MOZAMBIQUE, DE GEREDDE BABY-GORILLA, GROEIT ALS KOOL

In 2024 verwelkomde Tchimpounga een bijzondere bewoner: de baby-gorilla Mozambique. Deze Westelijke laaglandgorilla werd gered uit de illegale wildlife-handel in Mozambique, waar ze in een zeer kwetsbare situatie werd aangetroffen. Mozambique, liefkozend 'ZZ' genoemd, bleef gedurende heel 2025 de enige gorilla in Tchimpounga. Gezien de kwetsbaarheid van jonge gorilla's voor ziekten en de gespecialiseerde zorg die ze nodig hebben, werd ZZ verplaatst van het hoofdreservaat naar de rehabilitatielocatie op een eiland binnen het Tchimpounga-natuursreservaat. Deze locatie biedt een rustigere omgeving en een sterkere veterinaire expertise die specifiek gericht is op gorilla's, waardoor het een veiligere en meer geschikte omgeving is voor haar langdurige verzorging. ZZ werd samen met haar menselijke verzorgers overgebracht en een groot verblijf – dat voorheen werd gebruikt voor papegaaien in het basiskamp – werd verbouwd om aan haar behoeften te voldoen. Gelegen in een bosrijke omgeving langs de oevers van de Kouilou-rivier, bood het verblijf een meer natuurlijke, rustige omgeving die zowel haar fysieke herstel als haar emotionele stabiliteit ondersteunde.

Naarmate het jaar vorderde, werden er dagelijks sessies georganiseerd in een veilig gedeelte van het bos waar

ZZ en de jonge chimpansees samen konden klimmen, verkennen en rusten, gedragingen die de natuurlijke spel- en sociale bindingspatronen van jonge apen weerspiegelen. Deze interacties boden een unieke kans om communicatie en tolerantie tussen soorten te observeren, wat de bredere sociale flexibiliteit van mensapen laat zien. Naarmate de chimpansees echter zelfverzekerder werden en hun spel intensiever, begon ZZ tekenen van stress, ongemak, vermoeidheid en angst te vertonen. Vooral het spel van Kevin werd te ruw voor ZZ, en ondanks aanpassingen en de introductie van rustigere individuen, werd het uiteindelijk duidelijk dat verdere integratie niet in haar belang was.

Als reactie hierop werd het zorgplan van ZZ aangepast om haar welzijn en emotionele veiligheid prioriteit te geven. De socialisatie-inspanningen verschoven naar één-op-één binding met haar toegewijde verzorgers – Godeline, Francine, Jean-Aimé en Jordan – die ZZ duidelijk prefereert en met wie ze een sterke band heeft. Deze beslissing zorgde ervoor dat ZZ's dagelijkse routine rustig, voorspelbaar en ondersteunend bleef, terwijl tegelijkertijd aan haar ontwikkelingsbehoeften werd voldaan op een manier die aansloot bij haar temperament en welzijn op de lange termijn.

onmiddellijke veterinaire hulp te garanderen – vaak binnen een zeer korte tijdspanne waarin vertragingen de overlevingskansen aanzienlijk in gevaar kunnen brengen.

Onder de nieuwe aankomelingen bevonden zich Kala, Aco, Kuseka, Beau en Leila. Kala, een extreem jonge chimpansee die werd gered uit een dorp ten noorden van Tchimpounga, nadat lokale autoriteiten hadden ingegrepen om illegaal bezit te voorkomen. En Aco, een jonge mannetjeschimpansee die werd gered in Equatoriaal-Guinea en overgebracht naar de Republiek Congo via een ongekende grensoverschrijdende samenwerking waarbij meerdere vestigingen van het Jane Goodall Institute, nationale overheden en Pan African Sanctuary Alliance (PASA, het netwerk van Afrikaanse opvangcentra voor primaten) betrokken waren. Kuseka, die in beslag werd genomen nabij Dolisie en ouder bleek te zijn dan aanvankelijk werd gemeld, maar ondergewicht had als gevolg van stress en ondervoeding. En Leila, een jong vrouwtje dat werd gered na de onderschepping van een vermoedelijke smokkelaar en lichte uitdroging en een plaatselijke huidinfectie vertoonde.

Bij aankomst onderging elk jong een volledige veterinaire beoordeling en werd het onder strikte quarantaineprotocolen geplaatst, met 24-uurs zorg door surrogaat-ouders om de gezondheid te stabiliseren, stress te verminderen en de vroege fysieke en emotionele ontwikkeling te ondersteunen. Deze reddingsacties tonen de aanhoudende dreiging van smokkelnetwerken aan en het belang van een sterke nationale respons, waarbij samenwerking op het gebied van handhaving, veterinaire expertise en intensieve revalidatie in de vroege levensfase worden gecombineerd om in beslag genomen chimpansees de best mogelijke kans op overleving en herstel op lange termijn te geven.

Opvang van andere dieren

Naast chimpansees worden ook regelmatig andere dieren in nood opgevangen. Onder de nieuwkomers bevonden zich een dwerggalago (*Galagoides* sp.), een Bosman's potto (*Perodicticus potto*) met een ernstige gezichtsverwonding, vijf dwergkrokodillen (*Osteolaemus tetraspis*), tien schildpadden (diverse soorten) en een gestreepte visuil (*Scotopelia bouvieri*). Intensieve zorg en revalidatie stelden de potto in staat volledig te herstellen en zich aan te passen aan zijn speciale verblijf, waarbij hij bemoedigende tekenen van zelfstandigheid en comfort vertoonde bij de verzorgers. Uitgebreide veterinaire ondersteuning zorgde ervoor dat de dwerggalago en de potto na herstel en gereedheidsbeoordelingen succesvol konden worden teruggeplaatst in het natuursreservaat Tchimpounga.

In 2025 verwelkomde TCRC ook vier nieuwe apen in het centrum:

- Papy, een 27-jarige witneusmeerkat (*Cercopithecus nictitans*), werd als huisdier gehouden door een bejaarde eigenaar in het Nationaal Park Odzala-Kokoua. Na het overlijden van de eigenaar werd de aap toevertrouwd aan African Parks, die contact opnam met JGI RoC om een langdurig verblijf te regelen.
- Een naamloze, zeer jonge snormeerkat (*Cercopithecus cephus*) werd gered in het Nationaal Park Odzala-Kokoua en door African Parks naar TCRC overgebracht, maar heeft het helaas niet overleefd.
- Tala, een jonge mantelmeerkat (*Colobus guereza*), werd door African Parks gered in hetzelfde nationale park en naar TCRC overgebracht voor gespecialiseerde zorg.
- Talapoin Deux, een talapoin-aap (*Miopithecus ogouensis*), werd gered door overheidsinstanties in Sibiti. Het Ministerie van Water en Bossen vervoerde de aap onmiddellijk naar Pointe-Noire voor transport naar TCRC.

Terug in het wild

In 2025 werden 7 apen, verdeeld over 2 groepen, teruggeplaatst in hun natuurlijke leef-omgeving. Lucky, Dolisie en Talla (*Cercopithecus cephus*) werden uitgezet in het natuur-reservaat Tchimpounga. En 4 apen – Talapoin, Talapoin Deux (*Miopithecus ogouensis*), Sasha (*Cercocebus torquatus*) en Louis (*Cercopithecus cephus*) – werden vrijgelaten nabij het basiskamp van de mandril-vrijlatingslocatie in het Conkouati-Douli National Park. De herintroductie van de apen in de vrije natuur gaat onder zeer intensieve begeleiding en observatie. Oorspronkelijk is er een vierde aap vrijgelaten in Tchimpounga, maar deze toonde onvoldoende sociale binding met de groep en is weer opgenomen in het rehabilitatiecentrum. Het feit dat 7 apen weer in vrijheid in de natuur leven laat de waarde zien van de opvang, jarenlange studies naar gedrag en begeleiding in de rehabilitatie.

Gedurende het jaar werden er nog meer dieren teruggeplaatst, waaronder twee in beslag genomen schubdieren uit het biosfeerreservaat Dimonika, een jonge arend, een dwergkrokodil en twee schildpadden. Al deze dieren werden nauwlettend gevolgd om hun aanpassing en overleving in het wild te waarborgen. Een jonge torenvalk (*Falco tinnunculus*) die hersteld was van een verlamming aan zijn poten, werd vrijgelaten nadat een veterinaire onderzoek had bevestigd dat het dier zelfstandig kon jagen en voedsel zoeken.

Donaties worden voornamelijk besteed aan voedsel, gezondheidscontroles, dierenarts-kosten, reparaties en aan onderhoud van gebouwen en omheiningen. Zo is er een nieuwe behuizing voor de mandrillen gebouwd, waarmee veiligere integraties in bestaande groepen en scheidingen mogelijk zijn. Ook de omheiningen van de chimpanseeverblijven vereisen regelmatig onderhoud, aangezien ze door het vochtige klimaat snel kunnen roesten en verzwakken.

Het Tchimpounga Sanctuary heeft in totaal 86 personeelsleden: 10 dierenartsen, 65 verzorgers en 11 medewerkers, inclusief ondersteunend personeel dat zich richt op reparaties en onderhoud van apparatuur, gebouwen, voertuigen, boten en omheiningen voor de veiligheid. Er worden 158 chimpansees verzorgd.

Wij zijn **onze adoptanten** van chimpansee Patricia en alle andere chimpansees in ons opvangcentrum enorm dankbaar, evenals het **Apenheul Natuurbehoudfonds** voor hun waardevolle steun aan de meerkatten. Chimpansees door **Nederlandse donateurs** geadopteerd: Kauka, Gizmo, Lemba, Jeje, Anzac, Mambou, Patricia, Petit Prince, Kudia, Mbebo, Moboulou, Timi en Covid.

EEN GESCHIKTE HABITAT SELECTEREN VOOR UITZETTING

Het uitzetten van apensoorten in gebieden waar zij van nature voorkomen, is essentieel voor hun overleving op lange termijn en voor de gezondheid van ecosystemen. Deze gebieden kenmerken zich door unieke ecologische omstandigheden waarin soorten zich in de loop der tijd hebben ontwikkeld. Door apen terug te brengen naar hun oorspronkelijke leefgebied, kunnen zij gedijen in een

omgeving die aansluit bij hun specifieke behoeften, zoals voedsel, sociale structuren en natuurlijke interacties met andere soorten.

Dit vergroot de toegang tot essentiële hulpbronnen, vermindert concurrentie met niet-inheemse soorten en draagt bij aan een succesvolle herintegratie in het ecosysteem.

PLEEGMOEDERSCHAP VOOR CHIMPANSEEBABY'S

Bij aankomst in het opvangcentrum biedt TCRC geredde chimpanseebaby's menselijke pleegmoeders aan. Het trauma en verlies dat ze hebben ervaren door de scheiding van hun biologische moeder kan diepgaande psychologische en emotionele gevolgen hebben.

Menselijke pleegmoeders bieden cruciale moederlijke zorg – warmte, troost en voeding – en bootsen daarmee de verzorging na die chimpanseebaby's

van hun biologische moeder zouden krijgen. Ze helpen de baby's ook bij de ontwikkeling van essentiële sociale en gedragsvaardigheden door hen mogelijkheden te bieden voor interactie en leren in een ondersteunende omgeving.

IN CIJFERS

- ♥ 158 chimpansees, verdeeld in 3 verschillende chimpanseegroepen, opgevangen in Tchimpounga.
- ♥ 5 nieuwe jonge chimpansees en 4 apen vonden in 2025 een nieuw thuis in Tchimpounga.
- ♥ 2 schubbedieren, een valk, een arend en dwergkrokodil en 2 schildpadden werden opgevangen, onderzocht en weer vrijgelaten.

Bescherming van chimpansees in het wild

Het leefgebied van chimpansees bestond ooit uit aaneengesloten bos, maar staat tegenwoordig sterk onder druk door ontbossing, versnippering en commercieel landgebruik. Daarnaast vormen human-wildlife conflicten, stroperij en illegale handel een blijvende bedreiging. Hoewel er onderzoek plaatsvindt naar herintroductie, is terugkeer naar het wild voor geredde chimpansees momenteel nog nauwelijks haalbaar. Daarom gaan we stroperij en handel tegen, onder andere door patrouilles, het onklaar maken van vallen en het opsporen van illegale activiteiten.

Kibale Snare Removal Program, Oeganda

JGI NL ondersteunt al 19 jaar het Kibale Snare Removal Program (KSRP) in het Kibale National Park, dat zich in de frontlinie bevindt van de strijd tegen stroperij. De bescherming van chimpansees in dit gebied vormt een voortdurende uitdaging. Ondanks de aanhoudende onveiligheid die onze activiteiten soms beperken – onder meer veroorzaakt door de presidentsverkiezingen en acties van rebellen van de Allied Democratic Forces (ADF) –, heeft KSRP onze inspanningen op het gebied van natuurbehoud in en rond het Kibale National Park in Oeganda voortgezet.

Ook al is het wettelijk verboden, nog altijd worden er duizenden valstrikken uitgezet, voornamelijk om antilopen en andere (kleine) wilde dieren te vangen. Helaas raken ook veel chimpansees verstrikt in deze vallen. Naar schatting loopt ongeveer 25% van de chimpansees die in de buurt van dorpen leven ernstige verwondingen op, of komt om het leven als gevolg van deze valstrikken. In sommige gevallen moeten ledematen worden geamputeerd en in andere gevallen zijn de verwondingen fataal. Er wordt geschat dat er momenteel zo'n 15.000 valstrikken in het gebied aanwezig zijn.

In 2025 voerden de rangers 760 patrouilles uit in het park. Anders dan in voorgaande jaren werden de patrouilles in 2025 echter bijna uitsluitend als dag-patrouilles uitgevoerd – dat wil zeggen dat de teams binnen dezelfde dag vertrokken van en terugkeerden naar het veldstation. Normaal gesproken zijn de patrouille-inspanningen gelijkmatiger verdeeld over dag-patrouilles en nachtelijke (of verlengde) patrouilles, waarbij teams meerdere dagen in het bos kamperen om meer afgelegen gebieden te bereiken en het dekkingsgebied uit te breiden. Deze verlengde patrouilles leveren vaak een hoger aantal verwijderde strikken op, omdat ze gebieden bereiken die minder vaak worden gepatrouilleerd dan de gebieden dicht bij het kamp. Helaas waren de teams, vanwege veiligheidsrisico's als gevolg van de aanwezigheid van rebellen van de ADF in de regio en het ontbreken van gewapende begeleiding door de Uganda Wildlife Authority (UWA), beperkt tot alleen dag-patrouilles. Deze beperking heeft waarschijnlijk bijgedragen aan het lagere aantal verwijderde strikken in dat jaar. In 2025 zijn er 649 vallen verwijderd. De teams documenteerden ook 56 gevallen van het verplaatsen van vallen, waarbij de

stropers de eigenlijke val hebben verwijderd, maar de ondersteunende stok(ken) en/of de voetkuil zijn achtergebleven.

Vijftien arrestaties werden verricht, waarvan sommige betrekking hadden op meerdere stropers. Het Snare Removal-team komt af en toe chimpansees of andere dieren tegen die in valstrikken zijn terechtgekomen. Tijdens patrouilles gaat er geregeld een dierenarts mee of het Vet Intervention team wordt ingeschakeld. Dit zijn de dierenartsen die onder het Chimpanzee Health, Intervention, and Monitoring Program (CHIMP) werken. Deze mobiele dierenartsen staan altijd paraat om gewonde dieren ter plaatse te verzorgen. Als een dier niet meer terug de wildernis in kan, wordt het ondergebracht in een opvangcentrum.

De rangers van het Snare Removal-team voeren vrijwel dagelijks lange patrouilles uit om stropers op heterdaad te betrappen en vallen onschadelijk te maken. Momenteel bestaat het team uit drie verschillende rangerteams en één teamcaptain, die samen verantwoordelijk zijn voor het verwijderen van strikken. Elk team heeft een eigen leider en opereert zelfstandig, maar ze kunnen ook samenkomen om een groter team te vormen wanneer de situatie dat vereist.

IN CIJFERS

- ♥ Al 19 jaar ondersteuning van het Snare Removal-team in Kibale National Park.
- ♥ Het team bestaat uit 3 rangerteams en 1 teamcaptain.
- ♥ In 2025 zijn in totaal 760 patrouilles uitgevoerd en 649 vallen verwijderd.
- ♥ Er is een dood dier aangetroffen in een val (bushbuck).
- ♥ Er zijn 5 chimpansees waargenomen met snares om hun ledematen; zij hebben medische zorg kunnen ontvangen. Bij één chimpansee heeft het tot blijvende schade in de vorm van verlies van vingers geleid.

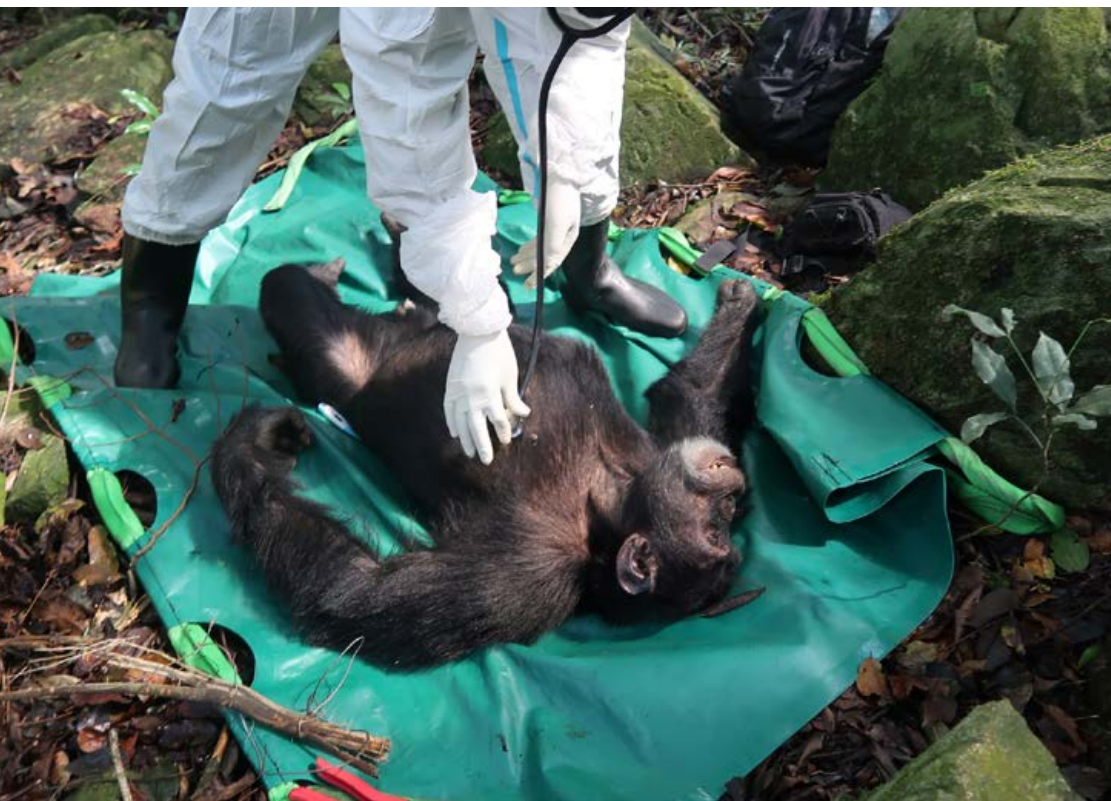
Met dank aan **Accenture** en **Stichting Wildlife** voor hun waardevolle steun aan het werk van onze rangers en dierenartsen in Kibale.

GEZONDE CHIMPANSEES, GEZONDE ECOSYSTEMEN: HET CHIMP-PROGRAMMA

Het CHIMP-programma is een samenwerkingsinitiatief van het Kibale Chimpanzee Project (KCP) en JGI-UG, in nauwe afstemming met de UWA. Het programma richt zich op het versterken van de gezondheid van chimpansees en andere mensapen door middel van gerichte monitoring en interventies.

CHIMP zet zich in voor het vroegtijdig opsporen, voorkomen en bestrijden van ziekten, met oog voor de nauwe samenhang tussen diergezondheid en menselijke gezondheid. Tegelijkertijd draagt het programma bij aan het verbeteren van de volksgezondheid in de gemeenschappen rondom Kibale National Park.

PECHVOGEL BONO

Dat snares een levensgrote bedreiging vormen heeft Bono aan den lijve ervaren. Hij is inmiddels drie keer het slachtoffer geworden van vallen, waarvan de laatste keer in 2025. Bono is 21 jaar oud en nadat eerder zijn rechterhand is geamputeerd, heeft hij nu ook zijn wijs- en ringvinger van zijn linkerhand verloren.

IN CIJFERS

- ♥ 70 chimpansees zijn gemonitord (100%).
- ♥ In 2025 hebben er 7 geboorten, 2 sterfgevallen en 4 emigraties plaatsgevonden.
- ♥ 20 chimpansees hebben een virus opgelopen in oktober, vergelijkbaar met een verkoudheid. Dit heeft niet tot sterfgevallen geleid.
- ♥ Het Kibale Snare Removal Program-team heeft in zeven gevallen een beroep gedaan op de dierenartsen van het CHIMP-programma. Vijf incidenten waren gerelateerd aan snares (valstrikken), één betrof een ontsteking op de arm en één chimpansee vertoonde agressief gedrag en is verplaatst om human-wildlife conflict te voorkomen. Bij één chimpansee heeft dit geleid tot blijvend letsel: enkele vingers raakten door de strak aangetrokken val onvoldoende doorbloed en moesten worden geamputeerd.
- ♥ Eén olifant is dood aangetroffen en onderzocht. De olifant is door vergiftiging om het leven gebracht. Aangezien de slagstanden nog niet verwijderd waren is het vermoeden dat het niet om stropers ging maar om een human-wildlife conflict, waarschijnlijk vanwege het beschermen van de gewassen van lokale boeren. De slagstanden zijn verwijderd en in beslag genomen door de lokale autoriteiten.
- ♥ Naast noodingrepen, werkt het team ook hard aan preventie en voorlichting. In 2025 zijn er in drie gemeenschappen vaccinatiedagen geweest waarbij in totaal 248 huisdieren gevaccineerd zijn tegen rabiës. Dit gaf ook een waardevolle gelegenheid om kinderen voorlichting te geven aangezien zij traditioneel de verantwoordelijken zijn voor huisdieren.
- ♥ Daarnaast hebben in 2025 tijdens World Chimp Day 810 basisschoolkinderen deelgenomen aan presentaties van het Kibale Snare Removal Program (KSRP), de Uganda Wildlife Authority en dierenartsen.
- ♥ Tijdens een privébezoek van ons bestuurslid Quinten Peelen werd de werking van vallen gedemonstreerd aan een klas met meer dan 70 betrokken kinderen. In dit educatieve programma konden zij ervaren hoe het voelt om verstrikt te raken in een snare.

Rangers in Tchimpounga, Republiek Congo

Naast de opvang van dieren in het reservaat Tchimpounga Nature Reserve zijn rangerteams dag en nacht actief in het gebied om de natuur te beschermen en illegale activiteiten te voorkomen. Ze patrouilleren te voet en per boot, controleren voertuigen en letten goed op bezoekers om ervoor te zorgen dat de regels worden nageleefd. Een belangrijke taak van de rangers is het verwijderen van illegale vallen in de bossen en rivieren.

In het vierde kwartaal van 2025 ontdekten rangers 68 meer strikken dan in het voorgaande kwartaal: een toename van een derde. Ook kwamen de rangers meer dan drie keer zoveel illegaal visgerei tegen dan in het voorgaande kwartaal, waaronder illegale netten, vallen en vislijnen met haken.

In hetzelfde kwartaal ontdekten rangers ook 30 houtskoolovens, gebruikt voor illegale houtskoolproductie. Een aanzienlijke toename ten opzichte van de vier die in het voorgaande kwartaal werden aangetroffen. De inbeslagname van hout en houtskool door JGI-rangers in het Tchimpounga-reservaat bleef echter relatief laag (vergelijkbaar met het voorgaande kwartaal), met slechts twee zakken steenkool die werden gevonden.

Speurhonden

De speurhondeneenheid van JGI in de Republiek Congo is een cruciaal onderdeel van de bescherming van wilde dieren. De speciaal getrainde honden en hun begeleiders helpen illegale handel in wilde dieren te voorkomen door hun vaardigheden in te zetten om verborgen dieren en smokkelwaar op te sporen. De unit controleert voertuigen en bagage op de aanwezigheid van dieren en munitie – een belangrijke stap in de strijd tegen illegale handel en stroperij.

De eenheid zet momenteel vier actieve speurhonden in (Loup, Kivuli, Happy en Kasai), die veldoperaties ondersteunen door het opsporen van verhandelde wilde dieren zoals chimpansees en mandrils, evenals illegale goederen waaronder ivoor, schubben

PATROUILLE BEVINDINGEN, Q4 2025

Wapens/Munitie	9
Palmwijnproductie	5
Houtkap	74
Kampen	14
Houtskoolproductie	32
Karkassen	3
Plantage	11
Andere Ontbossing	10
Struik-/Graslandbranden	5
Strikken/Valstrikken	270
Vistuig	115
Overig	225

HOUTSKOOL

De praktijk van traditionele houtskoolproductie draagt in alarmerend tempo bij aan ontbossing en aantasting van leefgebieden. Om houtskool te produceren, moeten mensen grote hoeveelheden hout kappen. Daarnaast levert de productie van houtskool zelf schadelijke broeikasgassen en verontreinigende stoffen op, waardoor het de klimaatverandering verergert en de luchtkwaliteit aantast. Bovendien verstoort het kappen van bomen voor houtskoolproductie het natuurlijke evenwicht van het ecosysteem, zowel voor planten- als diersoorten.

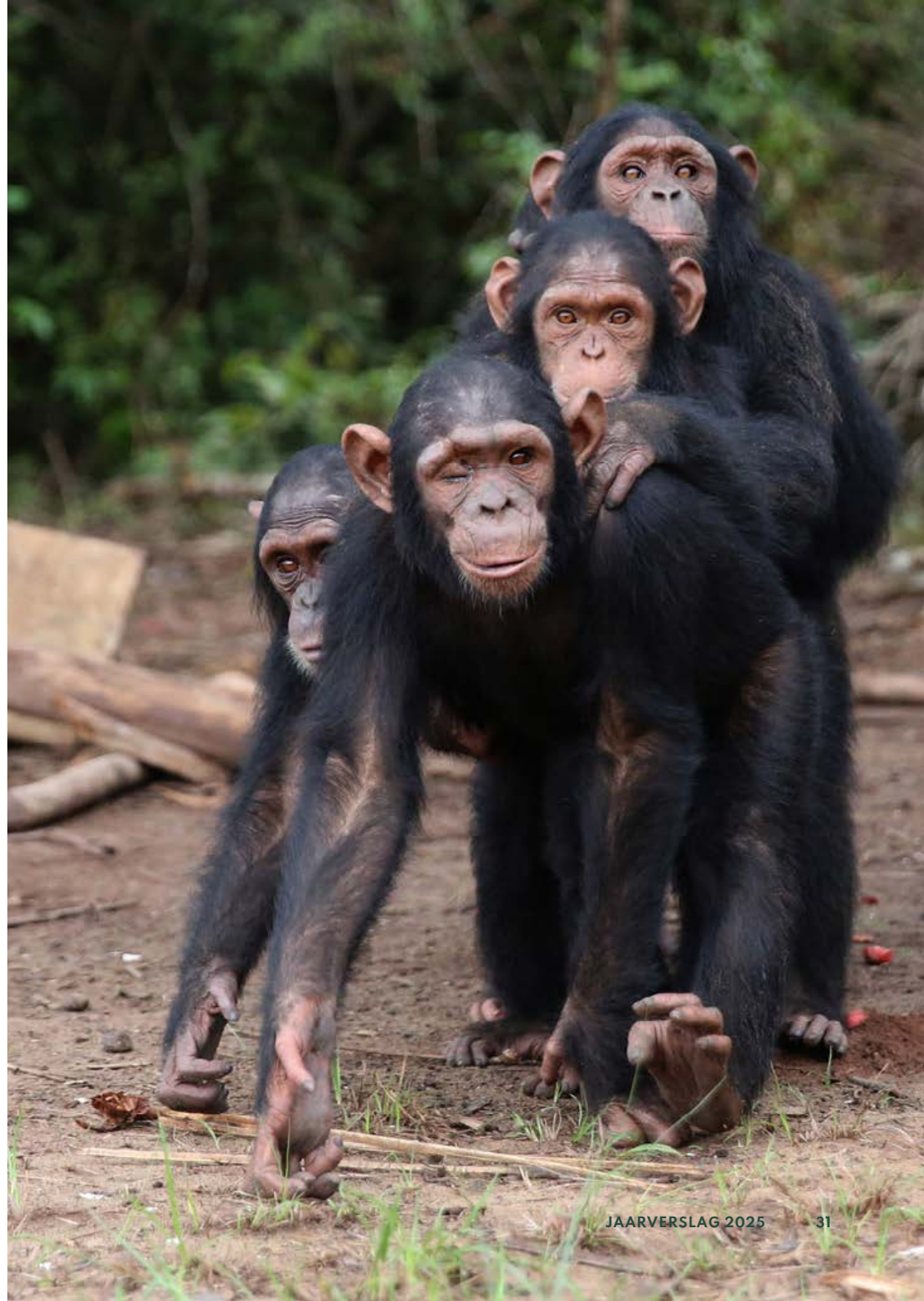
van pangolins, munitie en wild vlees. Daarnaast worden drie nieuwe honden (Congo, Kouilou en Africa) die het vorige kwartaal vanuit Spanje zijn aangekomen, dagelijks getraind. Het team verwacht dat de drie nieuwe honden binnen de komende maanden volledig operationeel zullen zijn en geïntegreerd kunnen worden in veldmissies naast het bestaande team.

Sinds 2021 is de hondeneenheid actief in TNR, Conkouati Douli National Park (CDNP) en Dimonika Biosphere Reserve (DBR), evenals in de drukke rivierhaven van Baskouilou Village. Deze strategische inzet van de hondeneenheid heeft de natuurbeschermings-inspanningen in deze vitale beschermde gebieden versterkt en de maatregelen ter bescherming van wilde dieren verbeterd. In het vierde kwartaal van 2025 bleef de hondeneenheid zich concentreren op CDNP en de Baskouilou Village River Port (BKRP).

CDNP is een van de grootste nationale parken in Congo en beslaat 1,25 miljoen hectare in het zuidwesten van Congo. De JGI RoC-hondeneenheid werkt in het park en ondersteunt de rangers bij de Youbi Ranger Post, waar de honden en trainers van de eenheid voertuigen en individuele inspecties uitvoeren voor bezoekers uit de Poubou-regio. In het vierde kwartaal van 2025 voerde de hondeneenheid 11 missies uit in CDNP, waarbij elke missie vijf dagen duurde.

BKRP wordt al lange tijd gezien als een potentiële route voor illegale handel in wild vlees, aangezien het gebied zich uitstrekt van de afgelegen noordelijke delen van de Kouilou-rivier tot aan het stedelijke centrum van Point-Noire. In BKRP werkt de hondeneenheid samen met de Congolese mariniers en de lokale politie en ondersteunt hen met inspecties van boten en bagage. In het vierde kwartaal van 2025 voerde de hondeneenheid 58 eendaagse missies uit in BKRP.

In BKRP werkt de eenheid samen met de Congolese mariniers en de lokale politie en ondersteunt hen met speurhonden bij boot- en bagagecontroles. In 2025 redde de hondeneenheid 25 levende dieren (waaronder schildpadden en krokodillen) en nam 79 keer vlees van wilde dieren in beslag.

**"We need the green trees.
We need the sky. We need the birds.
We need to feel part of them."**

DR. JANE GOODALL

Beschermen en herstellen van ecosystemen

Onze programma's richten zich op het beschermen en herstellen van leefgebieden en het bevorderen van harmonieus samenleven tussen mens en chimpansee. Dit doen we door middel van herbebossing, educatie en het creëren van alternatieve inkomstenbronnen in Tanzania, de Democratische Republiek Congo en Oeganda.

BESCHERMING VAN BOSSEN

Chimpansees kunnen alleen blijven voortbestaan als hun leefgebieden groot genoeg zijn.

NIEUWE BOMEN

Met de aanplant van nieuwe bomen groeit het leefgebied van de chimpansees.

HET IDEAAAL

Een gezonde planeet waarin mens, dier en natuur in harmonie samenleven en ieder individu het verschil maakt.

Herbebossing Gombe National Park, Tanzania

In Tanzania leven nog ongeveer 2.500 chimpansees in het wild, maar hun leefgebied wordt steeds meer bedreigd door ontbossing. Door de groeiende bevolking neemt de vraag naar land, hout en landbouwgrond toe. De regio rondom Gombe was voorheen een groengebied, maar heeft zwaar te lijden gehad onder menselijke invloeden, waardoor het tot voor kort bestond uit kale, dorre heuvels. Dit heeft geleid tot een aanzienlijk verlies aan biodiversiteit en het verdwijnen van leefgebieden voor talloze unieke soorten die ecologisch van groot belang zijn, waaronder de chimpansee. Om de ontbossing tegen te gaan en het leefgebied van de chimpansees uit te breiden, planten we samen met de lokale gemeenschap nieuw bos rondom het Gombe National Park. Sinds 2018 hebben we 3,18 miljoen bomen geplant en vijf heuvels volledig opnieuw bebost.

Door het planten van bomen en groene corridors te creëren die versnipperde leefgebieden met elkaar verbinden, vergroten we de overlevingskansen van chimpansees en andere diersoorten aanzienlijk. In het westen van Tanzania zijn chimpanseepopulaties nu zó geïsoleerd geraakt van elkaar, dat er nauwelijks nog genetische uitwisseling plaatsvindt. Dit vergroot het risico op inteelt, wat kan leiden tot een afname in genetische diversiteit en daardoor tot zwakkere, minder weerbare populaties. Deze versnippering en afname van weerbaarheid zorgt ervoor dat we in de afgelopen jaar een geleidelijk afname van het aantal chimpansees in Gombe National Park waarnemen.

De corridor van Tanzania richting Burundi speelt een cruciale rol. Deze groene verbindingszone maakt het mogelijk dat groepen chimpansees weer natuurlijk contact kunnen maken over landsgrenzen heen, wat essentieel is voor hun gezondheid, voortplanting en langetermijnoverleving. Waar er in 1960 naar schatting nog 1,5 tot 2 miljoen chimpansees in het wild leefden, zijn dat er vandaag de dag nog slechts zo'n 150.000 tot 200.000. Deze dramatische afname benadrukt hoe belangrijk het is om versnippering van hun leefgebied tegen te gaan.

Dankzij de projecten die wij ondersteunen, worden jaarlijks honderdduizenden bomen geplant en bestaande bossen actief beschermd. Dit draagt direct bij aan het herstel van ecosystemen én aan het veiligstellen van de toekomst voor wilde chimpansees.

Het bosaanplantproject richt zich op het planten van snelgroeiende bomen rondom huizen, akkers, scholen en dorpen, zogenaamde pioniersbomen. Deze zorgen ervoor dat er binnen korte tijd schaduw en habitats voor dieren ontstaan waardoor andere soorten bomen en planten op kunnen komen. Daarnaast kan het hout van deze bomen gebruikt worden voor brandhout, zodat er geen bomen gekapt hoeven te worden in de bossen op de heuvels waar de chimpansees leven. Daarnaast worden de heuvels herbeplant met inheemse bomen om groene corridors te creëren, waarmee het leefgebied van de chimpansees wordt vergroot.

In de afgelopen vijf jaar zijn dertig boomkwekerijen opgezet om voldoende zaailingen te genereren. Deze kwekerijen produceren honderdduizenden stekjes die worden aangeplant in de omgeving van scholen en dorpen. Dit initiatief wordt geleid door jongeren van het Roots & Shoots-programma. De opbrengst van de verkoop van een derde van de gekweekte bomen komt ten goede aan de lokale gemeenschappen, wat bijdraagt aan hun welvaart.

Om bosbranden in deze kwetsbare gebieden te voorkomen, zijn brandgangen aangelegd en zijn leerlingen uitgerust met kennis over het voorkomen van bosbranden. Bovendien hebben 10 scholen hun eigen boomkwekerijen opgericht en bomen geplant op hun schoolterreinen.

In 2025 hebben we een vijfjarig programma afgerond, waarin we onder andere ruim 3 miljoen bomen hebben geplant, 4.500 hectare land beschermd en hersteld en 30 kwekerijen hebben opgezet. Gedurende de looptijd van het programma hebben onze inspanningen naar schatting meer dan 118.000 leden van de gemeenschap in 22 dorpen bereikt door middel van milieubewustzijn en duurzame landbouwpraktijken.

In lijn met onze Tacare-aanpak zijn we voor een vervolgsamenwerking met de lokale bevolking gaan onderzoeken waar de meeste behoefte aan was voor de komende 5 jaar. Dit omhelst evaluatie-workshops en focusgroepen met alle betrokken stakeholders.

Recente enquêtes onder boswachters, volwassen mentoren van Roots & Shoots en leden van Roots & Shoots hebben verschillende hardnekkige uitdagingen in het bosbeheer aan het licht gebracht. Deze omvatten zwakke wetshandhaving door dorpsautoriteiten,

DE NIEUWE GENERATIE ALS BESCHERMERS VAN DE NATUUR

Ook in dit project is educatie essentieel voor het succes op lange termijn. Door lokale jongeren actief te betrekken bij het planten van de bomen, leren ze hoe belangrijk het is om de natuur te beschermen. De kinderen zorgen voor de bomen van begin tot eind: van het voorbereiden van de grond tot het planten en onderhouden. En sommigen helpen

zelfs mee in de kwekerijen. Deze jongeren leren zo niet alleen over natuurbehoud, maar krijgen ook de kans om zelf bij te dragen aan het herstel van hun omgeving. Dit inspireert hen om later zelf voor de natuur te zorgen en andere mensen in hun gemeenschap aan te moedigen hetzelfde te doen, waarmee ze hopelijk een nieuwe generatie natuurbeschermers inspireren.

IN CIJFERS

- ♥ In de rapportageperiode 2020–2025 beheerde het project 30 boomkwekerijen, plantte het ruim 3,1 miljoen bomen en trainde het 39 boeren in duurzame landbouw.
- ♥ De leefgebieden van 32 verschillende bedreigde diersoorten (rode lijst van IUCN) zijn beschermd.
- ♥ 55 mensen kregen een inkomen uit dit programma.

bepaalde betrokkenheid van de gemeenschap en frequente bosbranden die vaak worden veroorzaakt door landbouwactiviteiten. Ook niet-functionerende lokale comités voor natuurlijke hulpbronnen (VNRC's) als gevolg van onvoldoende capaciteitsopbouw en gebrek aan institutionele ondersteuning spelen een rol.

Uit deze evaluaties hebben wij een programma ontworpen dat zich richt op het beschermen van bestaande en herstelde landschappen door het versterken van lokale autoriteiten, monitoring en dataverzameling. Ook richt het programma zich op het investeren in grotere betrokkenheid van de jeugd in het herstellen en beschermen van de ecosystemen en het ruimte geven aan natuur om zichzelf te herstellen door zogenaamde 'natuurlijke regeneratie'. Door het overlijden van Jane Goodall heeft de start van de nieuwe samenwerking vertraging opgelopen, maar sinds november 2025 zijn de voorbereidingen voor de implementatie gestart.

Daarnaast hebben we een programma ontworpen waarbij we aanvullend inzetten op inkomstengeneratie door middel van bijhouden en het opschalen van Roots & Shoots in de scholen van het projectgebied.

Roots & Shoots: jongeren maken impact

De jongeren die deelnemen aan de Roots & Shoots-projecten spelen een cruciale rol in de bescherming van de aanplant op de heuvels. Ze begrijpen het belang van deze initiatieven en overtuigen andere dorpsbewoners van de noodzaak om mee te helpen. Door hun opgedane kennis door te geven en excursies te organiseren naar de herstelde bossen, kunnen zij anderen laten zien hoe deze herstelprojecten bijdragen aan biodiversiteit en een duurzame toekomst.

Het bosaanplantproject in West-Tanzania wordt mede mogelijk gemaakt door onze partner **Greenchoice**. **DierenPark Amersfoort** en hun **Wildlife Fund** steunen dit project onder andere met donaties van de bezoekers aan DierenPark Amersfoort bij het chimpanseeverblijf. **Explore Tanzania** en **Stichting Ginkgo** hebben zich verbonden aan dit initiatief en zetten zich gezamenlijk in voor de aanplant van bomen.

Agroforestry, Democratische Republiek Congo

Net als in veel andere landen wordt in de Democratische Republiek Congo (DRC) ook veel oerbos gekapt om landbouwgrond te creëren. Om de bossen te beschermen en de lokale gemeenschappen te ondersteunen, heeft JGI agroforestry-projecten opgezet. Hiermee stimuleren we gemeenschappen rondom bosreservaten om hun landbouw op een duurzamere manier te bedrijven, zodat het leefgebied van chimpansees en gorilla's behouden blijft. Lokale Roots & Shoots-groepen spelen een cruciale rol als lokale ambassadeurs voor natuurbehoud.

In 2021 zijn in North Kivu, in het oosten van DRC, op drie verschillende locaties agroforestry-projecten gestart. De gebieden Motodo, Kaami en Undisa grenzen direct aan leefgebieden van belangrijke chimpanseepopulaties. Gezamenlijk beslaat dit 126.841 hectare aan chimpanseehabitat dat momenteel door JGI wordt beheerd voor natuurbehoud: 49.216 ha in Undisa, 42.499 ha in Kaami en 35.026 ha in Motodo, waardoor de duurzame bescherming van deze belangrijke ecosystemen wordt versterkt.

Deze locaties maken deel uit van het 'Great Ape Conservation Action Plan', een plan dat is ontwikkeld om zowel de gorilla als de chimpansee in deze oostelijke regio te beschermen. In de eerste fase van het project werd veel aandacht besteed aan de rol van de lokale gemeenschappen. De nadruk lag in eerste instantie op het betrekken van lokale autoriteiten en leiders door het organiseren van focusgroepen. Door het inventariseren van de aanwezige plantensoorten konden de juiste gewassen en inheemse boomsoorten worden gekozen om het project te starten. Lokale boeren volgden trainingen om met de nieuwe werkwijze aan de slag te gaan en kaalgekapte stukken grond werden opnieuw aangeplant met jonge bomen.

Sinds 2011 coördineert het Jane Goodall Instituut het multi-stakeholderconsortium Ushiriki, dat verantwoordelijk is voor de uitvoering van het IUCN Conservation Action Plan (CAP) voor de bescherming van Grauer's gorilla's en chimpansees in Oostelijk Congo (DRC). Ushiriki betekent 'unie' of 'samenwerking' in het KiSwahili, een passende naam voor een netwerk van meer dan 20 actieve partners die hun krachten bundelen in een

WAT IS BOSLANDBOUW?

Boslandbouw (agroforestry) combineert bosbeheer en landbouw. Het is een duurzame benadering van landgebruik waarbij gewassen, bomen en planten op hetzelfde stuk grond worden verbouwd. Op deze manier wordt natuur zoveel mogelijk behouden of hersteld, terwijl het land ook voor landbouw wordt gebruikt.

Deze programma's stellen de lokale bevolking in staat om op een duurzame manier in hun levensonderhoud te voorzien, zonder bomen te kappen in

de leefomgevingen waar onder andere chimpansees van afhankelijk zijn. Het bevordert de biodiversiteit, verbetert de bodemkwaliteit, verhoogt de opbrengst en helpt het water vast te houden. Door deze landbouwtechniek – die natuurlijke ecosystemen nabootst en voedsel produceert te midden van biodiversiteit – te omarmen, kunnen we voorkomen dat boeren voortdurend moeten zoeken naar nieuwe stukken oerbos om te ontginnen omdat hun eerdere percelen uitgeput zijn.

gebied van 268.800 km², verspreid over vijf provincies. Deze brede samenwerking is essentieel om duurzame bescherming van mensapen en hun leefgebied in deze regio te realiseren. Het project is gebaseerd op een duidelijke Theory of Change, die in vier stappen wordt uitgevoerd:

1. **Bewustwording creëren:** lokale gemeenschappen worden zich bewust van de voordelen van duurzaam beheer van hun natuurlijke hulpbronnen, waaronder bosconcessies en agrarische landschappen die in handen zijn van de gemeenschappen zelf.
2. **Versterken van lokaal leiderschap:** er worden rechtvaardige, lokaal geleide bestuursstructuren versterkt en operationeel gemaakt, zodat gemeenschappen effectief kunnen bijdragen aan hun eigen ontwikkeling.
3. **Markten ontwikkelen:** door boeren met afzetmarkten te verbinden worden er hogere inkomsten gegenereerd wat de levensomstandigheden van de lokale bevolking verbetert.
4. **Biodiversiteit beschermen:** door deze stappen wordt de biodiversiteit van Grauer-gorilla's en chimpansees, evenals hun leefgebieden, beschermd en versterkt.

Deze holistische benadering zorgt ervoor dat zowel de gemeenschappen als de natuur op de lange termijn profiteren, wat bijdraagt aan een duurzame toekomst voor mens, dier en natuur.

De lokale boeren hebben met eigen ogen kunnen zien dat de opbrengst toeneemt door bomen te laten staan en te werken in harmonie met de natuur. Een van de grootste uitdagingen in de regio is de infrastructuur, die aanzienlijk verschilt van die in Nederland, waar we gewend zijn aan goed onderhouden wegen. In DRC is het een enorme opgave om landbouwproducten effectief op de markt te krijgen. Het Jane Goodall Institute Congo werkt hard aan oplossingen om deze situatie te verbeteren. In de tussentijd stellen zij hun eigen voertuigen beschikbaar om het transport van opbrengsten te ondersteunen en de lokale gemeenschappen te helpen.

Het Agroforestry-project is mede mogelijk gemaakt door de steun van het **Otterfonds** en **onze donateurs**. De resultaten zijn veelbelovend. Daarom zoeken we aanvullende financiering om het project voort te zetten en verder op te schalen.

IN CIJFERS

- ♥ Een agroforestry-veld van 70 hectare is door de gemeenschappen aan het project ter beschikking gesteld, waarmee ze hun betrokkenheid tonen.
- ♥ 153 mensen, waaronder 51 vrouwen, hebben training gekregen in klimaatbestendige landbouwtechnieken.
- ♥ Er is een maïs molen geïnstalleerd.
- ♥ Er is 15 hectare maïs en 15 hectare cassave verbouwd.
- ♥ In de eerste productiecycclus werd 7.650 kg maïs geproduceerd en in de tweede cycclus 2.170 kg, die tot meel werd verwerkt. Vanwege het geweld waren boeren in de tweede cycclus niet in staat hun land op dusdanige wijze te bewerken dat ze er maximale opbrengst van konden behalen.
- ♥ Kleinvee werd aangeschaft als onderdeel van de veeteelt voor de bemesting van de landbouwgrond.
- ♥ Er werden meerjarige gewassen geplant: 2 hectare cacao, 2 hectare koffie, 2 hectare Yangambi-oliepalm en ongeveer 2 hectare avocado tussen de meerjarige gewassen.
- ♥ Er werden 3 trainingsworkshops over het beheer van natuurlijke hulpbronnen gehouden.
- ♥ Er werden 87 focusgroepen georganiseerd om de agroforestry-aanpak onder de aandacht te brengen en voorlopige marktgegevens te verzamelen.
- ♥ Er is een marktanalyse en waardeketenstudie uitgevoerd.
- ♥ Er is een beheersstructuur opgezet in de vorm van een lokale coöperatie.
- ♥ Er is een beleid voor het delen van inkomsten vastgesteld.

HET VERHAAL VAN ANGELANIE IN MABEKA

In Mabeka is agroforestry niet langer slechts een landbouwtechniek, het is een echte verademing geworden voor veel vrouwen. Dankzij de Nature-based Solutions-aanpak zijn er moestuinen aangelegd – vaak vlakbij huis – door boerenorganisaties en toevertrouwd aan vrouwelijke gezinshoofden. Zij zien deze moestuinen nu als een concrete manier om de toekomst van hun gezin veilig te stellen. Op deze kleine, zorgvuldig onderhouden percelen verbouwen ze amarant, kool, aubergine, tomaten en uien. Deze verscheidenheid aan groenten verbetert de voeding binnen het gezin, vermindert ondervoeding en beschermt

gezinnen tegen de schommelende marktprijzen. Wanneer de oogst groter is dan ze nodig hebben, helpt de lokale verkoop van het overschot bij het betalen van schoolgeld, gezondheidszorg en andere essentiële uitgaven. Maar deze moestuinen brengen ook iets anders met zich mee: zelfvertrouwen, solidariteit en een nieuwe status voor vrouwen in hun gemeenschap. Het is binnen deze beweging dat Angelanie zich heeft onderscheiden. Met een halve hectare kool en een kwart hectare aubergines transformeerde ze haar huis in 2025. Haar moestuin werd haar krachtbron en haar verhaal inspireert nu vrouwen in Mabeka en omliggende dorpen.

Carbon Credits Pilotproject, Oeganda

Carbon credits is een financieel model waarbij er financiële waarde wordt verbonden aan de CO₂ die bomen vastleggen wanneer ze blijven staan. Dit zorgt voor een langdurige bescherming en een alternatieve inkomstenbron om deze bescherming te garanderen en lokale gemeenschappen financieel te belonen voor hun inspanningen. Het Jane Goodall Instituut (JGI) wil niet alleen afhankelijk zijn van donaties om natuur en dieren te beschermen. We zoeken daarom naar manieren om ons werk structureel te financieren, zodat we ook op de lange termijn impact kunnen maken.

Carbon credits zijn daar een veelbelovend middel voor. Bedrijven die CO₂ uitstoten, kunnen credits kopen. Deze staan voor de CO₂ die gecompenseerd wordt doordat elders bos beschermd wordt. Zo wordt bos beschermen letterlijk een financieringsmodel, voor de natuur, voor lokale gemeenschappen en voor de bescherming van bedreigde diersoorten zoals chimpansees.

Wat doen we concreet?

Sinds 2021 onderzoekt JGI hoe carbon credits ingezet kunnen worden als financieringsbron. In 2025 is dat onderzoek uitgemond in een concreet pilotproject in Oeganda, nabij het Kibale National Park. Dit gebied kent grote uitdagingen: ontbossing, bodemerosie en toenemende druk op het leefgebied van chimpansees. JGI is er al actief sinds 1991, kent het gebied goed en heeft sterke relaties met de gemeenschappen die er leven.

In 2025 zijn de benodigde projectdocumenten opgesteld en is het overleg gestart met de Oegandese overheid. Na een zorgvuldig selectieproces is Conservation International (CI) gekozen als onze ontwikkelingspartner voor dit project. CI is een internationaal erkende organisatie met ruime ervaring in dit type projecten en bovendien een stichting zonder winstoogmerk. Eind 2025 zijn de onderhandelingen gestart over een formele samenwerking, die begin 2026 worden afgerond.

Met wie werken we samen?

Dit project is mogelijk dankzij de inzet van verschillende partners. **Accenture** biedt al meerdere jaren zowel strategische ondersteuning (ter waarde van € 160.000 per jaar) als een directe financiële bijdrage van € 25.000 per jaar. Juridisch adviesbureau **Dentons** begeleidt ons sinds half 2025 op pro-bonobasis bij de juridische aspecten van het project. We zijn beide organisaties daar zeer erkentelijk voor.

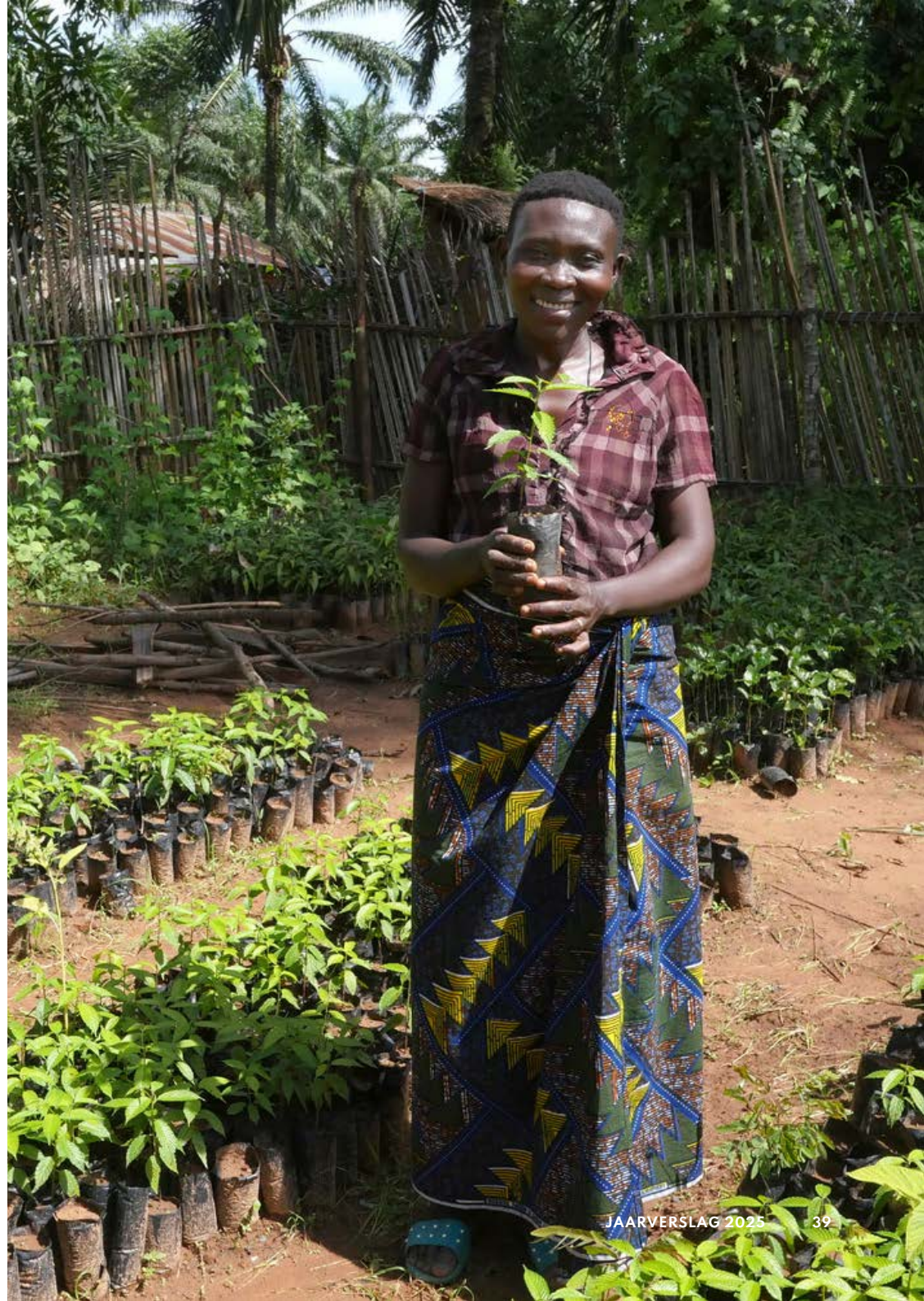
Binnen JGI werken de Nederlandse en Belgische vestigingen nauw samen met JGI Oeganda en het internationale netwerk. In 2025 werd de voortgang gepresenteerd op de Global Working Meeting, zodat kennis en ervaring gedeeld kunnen worden met JGI-vestigingen wereldwijd.

Wat zijn de volgende stappen?

In 2026 volgt de volgende fase: een grondige beoordeling van de projectlocaties en de uitvoeringscapaciteit van JGI Oeganda. Als die positief uitvalt, kan het project verder worden uitgevoerd. De pilot in Oeganda is daarmee meer dan een lokaal project, het is een blauwdruk voor hoe JGI wereldwijd duurzame financiering voor 'community based conservation' organiseert waarvan de natuur, lokale bevolking en biodiversiteit profiteren.

**Samen laten we zien dat natuur
beschermen en slim financieren
hand in hand kunnen gaan.**

Wetenschappelijk onderzoek

In Tanzania wordt het langstlopende primatenonderzoek ter wereld uitgevoerd, gestart in 1960 door Jane Goodall in het Gombe National Park. Hier ontdekte zij als eerste dat chimpansees gereedschap maken en gebruiken, iets wat tot die tijd alleen aan mensen werd toegeschreven. Deze ontdekking wordt nog steeds gezien als een van de grootste wetenschappelijke doorbraken van de 20ste eeuw.

Gombe Stream Research Center, Tanzania

Het Gombe Stream Research Center (GSRC) ontvangt nog steeds onderzoekers uit de hele wereld die chimpansees bestuderen en zo in de voetsporen van Jane Goodall treden. In de loop der jaren zijn er meer dan 300 onderzoeken uitgevoerd en gepubliceerd door gerenommeerde wetenschappers. Door steeds meer inzicht te krijgen in het gedrag en de leefwijze van chimpansees, kunnen we deze bijzondere dieren beter beschermen. Daarom ondersteunt JGI diverse onderzoeksprojecten die belangrijke data en nieuwe wetenschappelijke inzichten opleveren, waarmee we het baanbrekende werk van Jane voortzetten. Het onderzoekscentrum ligt 22 km ten noorden van de stad Kigoma in het Gombe National Park.

In 2025 stonden we stil bij het feit dat er al 65 jaar onderzoek wordt gedaan in Gombe. We gaven hier nationaal en internationaal aandacht aan in de #Gombe65-campagne. Het jubileumjaar bood een stevig platform om aandacht te vragen voor het werk van het Gombe Stream Research Center. Met een jubileumlogo en gerichte

IN CIJFERS

- ♥ Het langstlopende primatenonderzoek ter wereld, gestart door Jane Goodall in 1960, loopt al 65 jaar in 2025.
- ♥ Het onderzoekscentrum ondersteunt meer dan 300 uitgevoerde en gepubliceerde onderzoeken door gerenommeerde wetenschappers.

content werkten we aan twee concrete doelen: meer bewustwording voor het belang van onderzoek en habitatbehoud, en het verzamelen van donaties om dit werk te kunnen voortzetten. De campagne werd gelanceerd op 14 juli, Wereld Chimpanseë Dag én precies de dag waarop Jane Goodall 65 jaar eerder voor het eerst voet zette in Gombe. Vanuit JGI NL werkten we eraan de campagne binnen Nederland bekendheid te geven. De andere JGI-chapters deden hetzelfde in hun eigen landen, waardoor de #Gombe65-campagne uitgroeide tot een wereldwijde actie.

Het onderzoek

Uit het jarenlange onderzoek blijkt dat chimpanseemoeders niet alleen overleven aanleren, maar ook het fundament leggen voor sociaal gedrag, emotionele intelligentie en de capaciteit om hechte banden aan te gaan. Jane Goodall zag dit zelf bij chimpansees als Flo, een liefdevolle moeder die haar aan haar eigen moeder deed denken.

De jarenlange observaties in het Gombe Stream National Park in Tanzania hebben aangetoond dat bij jonge chimpansees de moeder een cruciale rol speelt: ze leert hen voedsel vinden, nesten bouwen, gereedschap gebruiken én omgaan met anderen in een complexe sociale groep. De manier waarop een moeder zich gedraagt – zorgzaam, afstandelijk of ergens daartussenin – beïnvloedt direct de ontwikkeling van haar jong.

Daarnaast verricht het Gombe Research Center cruciaal onderzoek in het overdragen van ziekten binnen en tussen species. Door toenemende druk van menselijke activiteiten op de leefgebieden van chimpansees neemt ook het risico van het overdragen van ziekten toe. In het laboratorium worden daarom onderzoeken uitgevoerd om zicht te krijgen op de effecten van de overdracht van ziekten op de chimpansee populaties. Hiervoor worden inzichten uit gedragsstudies en laboratoriumtesten gecombineerd en gebruikt in gezondheidscampagnes, voorzorgsmaatregelen en habitattherstelprogramma's.

Na 65 jaar is Gombe nog steeds een levend laboratorium dat voortdurend nieuwe inzichten oplevert, zowel over chimpansees als over onszelf. Wat begon met Jane Goodall aan de oevers van het Tanganyikameer leeft vandaag nog steeds voort. Met uw steun kunnen we dit bijzondere werk blijven beschermen.

HOOFDSTUK 3

Roots & Shoots

"I met many young people who had lost hope. Some were depressed, others apathetic. This is my attempt to bring back the hope we need to be able to change direction."

DR. JANE GOODALL

Jane Goodalls Roots & Shoots

Roots & Shoots is het internationale jongerenprogramma van het Jane Goodall Institute, opgericht door Jane Goodall in 1991. Het programma ontstond vanuit haar diepe overtuiging dat juist jongeren de kracht hebben om positieve verandering in gang te zetten. De jongeren van vandaag zijn immers de leiders van morgen. Hun energie, creativiteit en betrokkenheid vormen voor Jane een belangrijke bron van hoop voor de toekomst.

Wat begon in 1991 in Tanzania met een kleine groep gemotiveerde leerlingen, is inmiddels uitgegroeid tot een wereldwijde beweging die actief is in meer dan 75 landen.

De kern van het programma is eenvoudig maar krachtig: jongeren kiezen zélf een probleem in hun omgeving en bedenken daar een oplossing voor. Deze projecten zijn lokaal, haalbaar en zichtbaar. Of het nu gaat om het planten van bomen, het opruimen van zwerfafval of het aanleggen van een moestuin, jongeren ervaren dat hun acties daadwerkelijk impact hebben. Tegelijkertijd inspireren zij anderen in hun omgeving om ook in actie te komen.

Wereldwijde impact en inspiratie

In landen zoals Tanzania, waar Roots & Shoots ooit begon, spelen jongeren nog altijd een sleutelrol in natuurherstel en bewustwording van het belang van de natuur voor de mens. Rondom het Gombe National Park helpen leerlingen bijvoorbeeld bij het opkweken van jonge bomen en het herstellen van bossen in hun omgeving.

Hun rol gaat verder dan alleen het uitvoeren van projecten. Jongeren organiseren bijeenkomsten met dorpsleiders, nemen hun gemeenschap mee naar herbebossingsgebieden en laten zien wat de impact is van hun werk. Door deze aanpak ontstaat niet alleen ecologische verandering, maar ook sociale betrokkenheid en bewustwording.

Deze internationale voorbeelden vormen een belangrijke inspiratiebron voor Roots & Shoots in Nederland. Ze laten zien dat verandering begint op lokaal niveau, en wereldwijd effect kan hebben. Als er over de hele wereld kleine groepen bijdragen aan hun lokale omgeving, kunnen we collectief een grote impact maken.

IN CIJFERS

75 actieve landen
en het aantal groeit
nog steeds

11.300 groepen
Roots & Shoots

156.000 uur
van geregistreerde
activiteiten

659.000 jongeren
wereldwijd namen in
2025 deel aan onze
programma's

Roots & Shoots in Nederland

Ook in Nederland groeit Roots & Shoots gestaag. In het afgelopen jaar hebben wij ruim 200 leerlingen bereikt via workshops en samenwerkingen met scholen. Deze leerlingen hebben niet alleen geleerd over duurzaamheid, maar zijn vooral zelf aan de slag gegaan met projecten in hun eigen leefomgeving.

Van het vergroenen van schoolpleinen en het verminderen van afval tot initiatieven voor dierenwelzijn: jongeren ontdekten dat zij zelf invloed hebben op de wereld om hen heen. Deze ervaring, het besef dat je zelf iets kunt veranderen, vormt de kern van Roots & Shoots.

Tegelijkertijd brengt deze groei ook een belangrijke uitdaging met zich mee. De huidige uitvoering van het programma is nog sterk afhankelijk van persoonlijke begeleiding en de inzet van vrijwilligers. Hoewel dit heel waardevol is, beperkt het de mogelijkheid om het programma op grotere schaal aan te bieden.

"Young people, when informed and empowered, when they realize that what they do truly makes a difference, can indeed change the world."

DR. JANE GOODALL

Investeren in schaalbaarheid

Om meer scholen en leerlingen te kunnen bereiken, is het afgelopen jaar geïnvesteerd in het ontwikkelen van een meer schaalbare aanpak. Wij hebben een toolkit waarmee begeleiders van jongerengroepen, zoals leraren, zelf aan de slag kunnen met hun groep om een duurzaamheidsproject op te zetten. De toolkit neemt hen mee door de vier stappen van Roots & Shoots.

Een belangrijke stap in de verbetering van de toolkit is de ontwikkeling van nieuw videomateriaal. Deze video's helpen om leerlingen op een inspirerende manier kennis te laten maken met het programma en bieden leerkrachten een laagdrempelig startpunt voor hun lessen.

De ambitie is om te komen tot een plug-and-play lesprogramma, waarmee leerkrachten zelfstandig met het Roots & Shoots-programma aan de slag kunnen. Dit sluit aan bij de behoefte in het onderwijs aan praktisch en direct inzetbaar lesmateriaal, zeker in een tijd waarin de werkdruk voor leerkrachten hoog is.

Door deze ontwikkeling wordt Roots & Shoots minder afhankelijk van externe begeleiding en ontstaat er ruimte om het programma verder op te schalen.

DE VIER STAPPEN VAN ROOTS & SHOOTS

De leerlingen van groepen 6, 7 en 8 van de Sjalooschool in Wierden kwamen in actie na het doorlopen van stap 4 van Roots & Shoots.

De workshop werd begeleid door onze ambassadeur Sterrin Smalbrugge en met een zelfgeorganiseerde rommelmarkt haalden de leerlingen € 102 op als een prachtig verjaardagscadeau voor Jane.

Ambassadeur Aniek Moonen sprak tijdens de 'Summit for Future Generations' aan de Vrije Universiteit Amsterdam – een inspirerende bijeenkomst waar jongeren, wetenschappers, beleidsmakers en maatschappelijke organisaties samenkomen – met studenten over hoe je hoop levend houdt zonder naïef te zijn en zo een krachtige stem te geven aan de generaties van morgen.

Ambassadeur Li An Phoa kwam in actie tijdens haar jaarlijkse 'Scout your River'-watermeting, die zij telkens op de verjaardag van Jane uitvoert, om samen met een wereldwijd netwerk van citizen science-initiatieven en schoolklassen bij te dragen aan gezonde water-ecosystemen.

Ter gelegenheid van de 91ste verjaardag van Jane Goodall deelde vrijwilliger en diergeneeskunde-student Marleen Wolters (22) haar persoonlijke inspiratie door Jane's levenswerk. In een ontroerende brief beschrijft zij hoe Jane's inzet voor natuurbescherming haar al op jonge leeftijd motiveerde om zich te richten op een carrière als wildlife-dierenarts en zelf in actie te komen.

Na het overlijden van Jane en in de periode waarin we haar leven vierden, ontvingen we uit heel Nederland vele mooie en hartverwarmende tekeningen en berichten van jongeren.

Samenwerkingen als motor voor groei

Naast de ontwikkeling van lesmateriaal en de integratie van Roots & Shoots binnen onze website, is in het afgelopen jaar actief ingezet op samenwerkingen met partners die kunnen bijdragen aan de groei en impact van het programma.

SpaceBuzz

De samenwerking met **SpaceBuzz**, een initiatief van de Nederlandse astronaut André Kuipers, vormt een belangrijke stap in het vergroten van het bereik en de impact van Roots & Shoots in Nederland.

Binnen het SpaceBuzz-programma maken leerlingen via een indrukwekkende virtual reality-ervaring een reis door de ruimte. Vanuit dit perspectief zien zij de aarde als één kwetsbaar en verbonden geheel. Deze ervaring – vaak omschreven als het 'overview effect' – zorgt voor een sterke bewustwording van het belang van het beschermen van onze planeet.

Waar SpaceBuzz zich richt op deze bewustwording, sluit Roots & Shoots hier naadloos op aan door leerlingen een concreet handelingsperspectief te bieden. Na de ruimtereis gaan leerlingen aan de slag met de Roots & Shoots-module, waarin zij onderzoeken wat zij zelf kunnen doen om een positieve bijdrage te leveren

aan hun omgeving. Op deze manier wordt inspiratie direct omgezet in actie.

In 2025 is de samenwerking verder vormgegeven en zijn de eerste stappen gezet in de uitvoering van het gezamenlijke programma. Daarbij is gebleken dat de combinatie van beleving en actie een krachtige leerervaring oplevert. Tegelijkertijd vraagt de samenwerking om goede afstemming in planning, inhoud en uitvoering, gezien de verschillende rollen en werkwijzen van beide organisaties. De komende periode staat in het teken van het verder optimaliseren van het programma en het versterken van de samenwerking, zodat deze op termijn kan uitgroeien tot een structureel en schaalbaar aanbod binnen het onderwijs.

DP World

In 2025 is een meerjarige samenwerking gestart met **DP World**, gericht op het versterken en uitbreiden van het Roots & Shoots-programma in Nederland. Deze samenwerking heeft een looptijd van drie jaar en vormt een belangrijke stap in het verduurzamen en opschalen van het programma.

Binnen deze samenwerking wordt Roots & Shoots niet alleen ingezet voor jongeren, maar ook voor medewerkers van DP World. Medewerkers krijgen de mogelijkheid om jaarlijks betaalde vrijwilligersdagen op te nemen, waarmee zij actief kunnen bijdragen aan hun directe omgeving. Via speciaal ontwikkelde Roots & Shoots-workshops worden zij gestimuleerd om stil te staan bij hun eigen impact en om concrete acties te ondernemen op het gebied van natuur, duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid.

Deze aanpak sluit nauw aan bij de kern van Roots & Shoots: het omzetten van bewustwording in actie. Door medewerkers handvatten te bieden en hen actief te betrekken, ontstaat een bredere beweging waarin ook volwassenen een rol spelen in het creëren van positieve verandering.

Naast de inhoudelijke samenwerking levert DP World een belangrijke financiële bijdrage aan het programma. Dankzij deze ondersteuning is het mogelijk om te investeren in de verdere ontwikkeling van Roots & Shoots in Nederland, waaronder het versterken van educatief materiaal, het uitbreiden van samenwerkingen en het vergroten van het bereik binnen het onderwijs.

De samenwerking met DP World laat zien hoe bedrijven een actieve rol kunnen spelen bij het oplossen van maatschappelijke en ecologische vraagstukken, en hoe gezamenlijke inspanningen kunnen bijdragen aan duurzame impact op lokaal niveau.

Vooruitblik

Met de stappen die het afgelopen jaar zijn gezet, is een belangrijke basis gelegd voor de toekomst van Roots & Shoots in Nederland. De focus verschuift van kleinschalige uitvoering naar duurzame groei en schaalbaarheid.

Door te investeren in lesmateriaal, samenwerkingen én een bredere doelgroep, ontstaat de mogelijkheid om in de komende jaren meer mensen te bereiken en hen te inspireren om zelf in actie te komen.

De kern van het programma blijft daarbij onveranderd: iedereen kan een verschil maken, en verandering begint vandaag.

Samenwerken en verbinden

"Change happens by listening and then starting a dialogue with the people who are doing something you don't believe is right."

DR. JANE GOODALL

In de media

Uiteraard stond in het laatste kwartaal van 2025, zowel wereldwijd als in Nederland, het overlijden van Jane centraal. Haar nalatenschap en levenswerk kregen brede aandacht in de (inter)nationale media en raakten mensen over de hele wereld.

Tegelijkertijd verschenen in de maanden vóór haar overlijden nog enkele bijzondere interviews en bijdragen, waarin haar stem – helder, betrokken en hoopvol – nog één keer krachtig doorklonk. Deze momenten vormen waardevolle herinneringen aan haar blijvende impact.

Presidential Medal of Freedom

Op 4 januari 2025 ontving Jane Goodall de Presidential Medal of Freedom, de hoogste burgerlijke onderscheidingen in de Verenigde Staten. Deze bijzondere erkenning voor haar levenslange inzet voor natuurbehoud, wetenschap en educatie kreeg wereldwijd media-aandacht. Ook in Nederland werd hier uitgebreid bij stilgestaan, met publicaties onder andere op NU.nl, De Telegraaf en het Algemeen Dagblad.

Vetscience

DIERGENEESKUNDE VAN DE TOEKOMST

Nr 20 • Oktober 2025

Hoe gaat AI de dierenkliniek veranderen?
p. 12

Jane Goodall over wat de mens kan leren van de bonobo
p. 20

Het potentieel van paravets beter benutten
p. 24

Vetscience interview door Saskia Arndt

In juni 2025 kreeg hoogleraar diergedrag Saskia Arndt de unieke kans om drie vragen te stellen aan haar grote voorbeeld. Slechts enkele maanden voor haar overlijden op 91-jarige leeftijd sprak Jane nog krachtig over de uitdagingen van deze tijd, de rol van vrouwen in de wetenschap en wat we van dieren kunnen leren over onszelf. Het interview met Jane Goodall door Saskia Arndt is te lezen op de website van de Universiteit Utrecht en in Vetscience magazine (nr. 20).

NPO Radio 1: 65 jaar onderzoek in Gombe

In het kader van de #Gombe65-campagne deelde ambassadeur Patrick van Veen op Wereld Chimpanseë Dag (14 juli) in een interview op NPO Radio 1 zijn persoonlijke kijk op Jane's baanbrekende ontdekkingen in het Gombe National Park in Tanzania, zoals het gebruik van gereedschap door chimpansees, en haar blijvende betekenis als bron van hoop en inspiratie voor natuurbescherming wereldwijd.

De Eemlander: aandacht voor Ngamba Island

Ook in regionale media kwam het werk van JGI NL in de schijnwerpers. De Eemlander belichtte ons opvangcentrum Ngamba Island, waar chimpansees die slachtoffer zijn geworden van illegale handel en stroperij een tweede kans krijgen in een veilige, semi-natuurlijke omgeving. Het centrum in Oeganda kreeg extra media-aandacht toen Utrechtse studente Cynthia Agema een aantal maanden op het eiland verbleef voor onderzoek. Op haar Instagram-kanaal (@levenvolzonnestrallen) gaf Cynthia haar duizenden volgers een inkijk in haar werk en leven op het eiland.

BNR Duurzaam podcast met Harm Edens

In maart 2025 ging ambassadeur Harm Edens samen met Nikki Trip in gesprek met Jane voor een speciale podcast van BNR Duurzaam. In dit openhartige interview sprak ze over hoop, verantwoordelijkheid en de kracht van individuele keuzes. Jane speelt bovendien een bijzondere rol in zijn theatercollege 'De toestand in de wereld volgens Harm Edens'.

ZOO Magazine: internationale printpublicaties

In het internationale ZOO Magazine verschenen twee uitgebreide bijdragen, een dubbele spread in de zomer in het kader van de Gombe65-campagne en een tweede publicatie in het najaar.

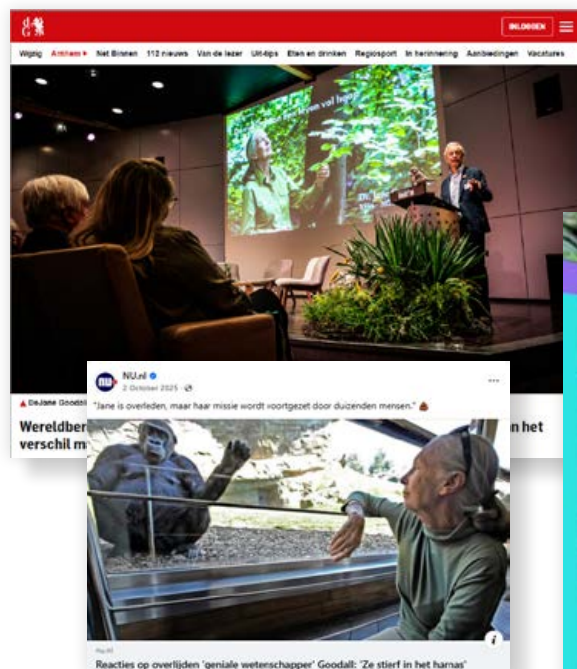

Overlijden van Jane Goodall in Nederlandse media

Het overlijden van Jane kreeg uitgebreide aandacht in de media. Kranten, radio, televisie en online media stonden uitgebreid stil bij haar uitzonderlijke leven en haar onschatbare bijdrage aan natuurbescherming, wetenschap en bewustwording. Grote nieuwsplatforms zoals NOS, NU.nl, Algemeen Dagblad, National Geographic en De Telegraaf berichtten uitgebreid over haar leven en nalatenschap. Deze landelijke aandacht onderstreepte nog maar weer eens haar grote bekendheid en de impact van haar werk, ook in Nederland. In veel publicaties werd haar boodschap van hoop en verbondenheid met de natuur opnieuw benadrukt: een boodschap die ook na haar overlijden blijft voortleven.

Tijd voor Max, Goedemorgen Nederland en NPO1

Patrick van Veen was te gast in het tv-programma Tijd voor MAX, bij Goedemorgen Nederland (NPO1), en te horen op NPO Radio 1 in 'Met het Oog op Morgen'.

"Zij was het voorbeeld van iets dat heel mooi was"

AMBASSADEUR HARM EDENS
EN MEREL WESTRIK OVER
JANE GOODALL BIJ EVA JINEK

Eva Jinek

Aan het overlijden van Jane Goodall besteedden ook Nederlandse tv-programma's aandacht. Bij Eva Jinek zaten Harm Edens en Merel Westrik aan tafel om te vertellen over Jane's baanbrekende werk en blijvende impact. Hun bijdragen zorgden voor extra nationale zichtbaarheid en verdieping rondom haar levenswerk.

Netflix documentaire 'Famous Last Words'

Een persoonlijk en openhartig interview met Jane kwam wereldwijd uit kort na haar overlijden.

National Geographic

De televisiezender National Geographic wijdde een bijzonder eerbetoon aan Jane's leven met de uitzending van de documentaires Jane (2017) en Jane Goodall: The Hope (2020). Met hun grote internationale bereik en inhoudelijke diepgang droegen deze uitzendingen bij aan een krachtige en blijvende zichtbaarheid van haar levenswerk.

(SOCIAL) MEDIA-BEREIK WERELDWIJD EN IN NEDERLAND

In de week na haar overlijden (1–7 oktober 2025) werden 'Jane Goodall' en het 'Jane Goodall Institute' wereldwijd genoemd in meer dan **5.500** artikelen op verschillende platforms, goed voor een totaal bereik van meer dan 65 miljard impressies.

In Nederland resulteerde deze periode (eind september tot eind oktober) in ongeveer **1.000** mediavermeldingen voor 'Jane Goodall', met een totaal bereik van **80 miljoen**. Het 'Jane Goodall Instituut Nederland' werd aanvullend **276** keer genoemd, goed voor een bereik van **31 miljoen**. De media-analyse is uitgevoerd door Clipit.

De aandacht strekte zich uit over tv, online, print en social media. Traditionele media zoals NRC, Algemeen Dagblad (AD) en de Volkskrant leverden de grootste bijdrage aan PR-waarde, terwijl sociale platforms als X (Twitter) en Instagram juist het grootste bereik realiseerden, met respectievelijk ruim **11,5 miljoen** en **9,8 miljoen** bereikte accounts. Ook grote online nieuwsplatforms zoals NU.nl en NOS speelden een belangrijke rol in het vergroten van het bereik.

Social media zorgden daarnaast voor brede betrokkenheid en verdere verspreiding van Jane's boodschap, waardoor de impact van traditionele media werd versterkt. Bekende Nederlanders, waaronder presentatoren en natuur- en duurzaamheidsexperts,

deelden via televisie en sociale media hun waardering voor Jane Goodall en haar levenswerk.

Deze verhoogde zichtbaarheid vertaalde zich in een duidelijke stijging van het websitebezoek op www.janegoodall.nl en een groei in social media-volgers. De overwegend positieve en inspirerende toon van de berichtgeving maakte Jane's impact op de wereld goed duidelijk.

Deze resultaten dragen direct bij aan onze doelstelling: het vergroten van de naamsbekendheid van Jane Goodall en het Jane Goodall Instituut in Nederland, en het verder versterken van onze zichtbaarheid en relevantie bij een breed publiek.

Leidsch Dagblad

JANE GOODALL INSTITUUT NEDERLAND

Met dank aan

Partners

Wij zijn dankbaar voor vele mooie samenwerkingen dit jaar en willen onze partners bedanken voor de prettige samenwerking en hun waardevolle bijdragen.

Greenchoice, **DierenPark Amersfoort**, **Wildlife Fund**, **Stichting Ginkgo** en **Explore Tanzania** voor hun doorlopende steun in Tanzania voor het herbepplanten van bomen op de heuvels in Gombe. **Stichting Ginkgo** ook voor de bijdrage voor opvangcentrum Chimp Eden, net als **Silvers HR**. Het **Otterfonds** voor hun donatie waarmee het agroforestry project in de Democratische Republiek Congo mogelijk gemaakt wordt. **Accenture** voor hun financiële steun aan het Kibale Snare Removal Project, hun steun bij het tot leven brengen van de carbon credits strategie en financiële steun daarvoor. Ook dank voor hun strategische adviezen voor het uitrollen van een nieuwe strategie om meer bedrijven te verbinden aan de missie van JGI Nederland. **Stichting Wildlife** voor hun steun aan de dierenartsen in Kibale National Park. **Stichting SUBACA** (voorheen: Huijskes-van Doorne Fonds) voor hun gift voor een nieuwe keuken in opvangcentrum Chimp Eden en **Abri voor Dieren** voor hun steun aan het educatief centrum van Chimp Eden. **Apenheul Natuurbehoudfonds (ANF)** voor hun donatie aan de meerkatten in opvangcentrum Tchimpounga. **Dierenkliniek Breda** en **Wings for Animals** voor de donatie en het transport van implantaten voor opvangcentrum Ngamba Island. **Dierenkliniek Breda** ook voor steun aan het wetenschappelijke onderzoek in het Gombe Stream Research Center. **SpaceBuzz** en **DP World** voor de samenwerking met Roots & Shoots Nederland.

Dankzij jullie steun en betrokkenheid hebben we samen écht verschil kunnen maken!

SAMEN VOOR IMPACT

We zijn dankbaar voor alle mooie samenwerkingen dit jaar. Dankzij jullie steun en betrokkenheid hebben we samen écht verschil kunnen maken.

accenture

DierenPark
Amersfoort

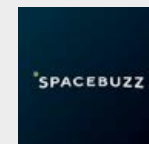
Otter
Fonds

DP WORLD

GREEN
CHOICE

Stichting Weteringschans

Graag willen we ook onze dank uitspreken voor de waardevolle steun die we hebben ontvangen van bevriende organisaties en personen, die zich met veel toewijding inzetten voor ons gezamenlijke doel.

Met speciale dank aan **Burgers' Zoo** voor de volledige sponsoring van de viering van Jane's leven op 8 november 2025. **Werker Notariaat** voor het kosteloos inzetten van hun ervaren professionals gespecialiseerd in familie en erfrecht. **Dentons** voor hun pro bono juridisch advies op hun verschillende expertise terreinen. **Share Impact Accountants** voor het kosteloos inzetten van hun experts met betrekking tot onze jaarrekening. **Jaaf Design** voor hun tijd en creatieve input bij het brainstormen over een visuele vertaalslag voor ons jaarverslag.

KUBUS, Uyuni Travels, Eeko CCC BV, M4H BV, Artipoppe, Uvar Holland BV, Stichting Amfortas, GlobeGuards, VOF Capio, Cinetree en Universiteit Utrecht.

Van links naar rechts: Aniek Moonen, Dr. Jane Goodall, AdJan Brouwer, Jan Terlouw (1931–2025), Li An Phoa, Sterrin Smalbrugge, Harm Edens, Mary Lewis (assistente Jane), Auke-Florian Hiemstra en Patrick van Veen (voorjaar 2023).

Ambassadeurs

Wij zijn ontzettend dankbaar voor de inzet van de leden van Jane's Circle of Hope, een groep inspirerende Nederlanders die, sinds de oprichting in 2023, Jane's boodschap van hoop verspreiden en anderen aansporen tot actie voor een betere wereld voor mens, dier en natuur. Onze ambassadeurs speelden ook een belangrijke rol in de media rond het overlijden van Jane. Sterrin en Patrick droegen bij aan de viering van Jane's leven in Burgers' Zoo.

We willen **Aniek Moonen, Auke-Florian Hiemstra, Harm Edens, Li An Phoa, Patrick van Veen** en **Sterrin Smalbrugge** hartelijk bedanken voor hun toewijding en passie. Hun waardevolle bijdrage helpt niet alleen om de missie van Jane verder te verspreiden, maar draagt ook bij aan onze naamsbekendheid in Nederland en inspireert velen om samen te werken aan een duurzamere toekomst.

Met verdriet hebben wij op 16 mei 2025 kennisgenomen van het overlijden van **Jan Terlouw**. Een buitengewoon mens, die zich met hart en ziel inzette voor natuur, klimaat en een rechtvaardige wereld. We zijn dankbaar dat hij als ambassadeur verbonden was aan het Jane Goodall Instituut Nederland.

Voorzitter AdJan Brouwer: "Jan was een bijzondere en dierbare ambassadeur. Zelfs op hoge leeftijd zette hij zich met volle overtuiging in voor onze missie. Hij blijft voor ons en voor velen een inspirerend voorbeeld van hoe het is om je hart te volgen om je te blijven inzetten voor een betere wereld voor mens, dier en natuur."

"What you do makes a difference, and you have to decide what kind of difference you want to make."

DR. JANE GOODALL

Vrijwilligers

Onze stichting is klein, maar wordt groot door de tomeloze inzet van vele betrokken vrijwilligers. **We zijn hen bijzonder dankbaar voor hun waardevolle bijdrage**, onder andere de ondersteuning op het gebied van communicatie zoals pers, vormgeving en content, het verzorgen van inspirerende Roots & Shoots-workshops, en vooral voor hun fijne steun en tijd qua communicatie in de periode na het overlijden van Jane en ondersteuning tijdens de viering van haar leven.

Donateurs, adoptanten en nalatenschappen

Dankzij de ontvangen donaties, giften, erfenissen en legaten van zowel particulieren als bedrijven kunnen we het bijzondere levenswerk van Jane voortzetten. Hiermee ondersteunen we projecten die bijdragen aan een betere wereld. Onze zeer hartelijke dank!

De verzorging en de opvang van chimpansees in de opvangcentra Ngamba Island en Tchimpounga kunnen we financieel ondersteunen door de periodieke bijdragen die we ontvangen van onze **trouwe adoptanten**. Dit is cruciaal voor de structurele hulp die wij kunnen geven in het voortbestaan en het welzijn van de chimpansees. In 2025 hebben we extra giften ontvangen na het overlijden van Jane op 1 oktober. Bijna 200 mensen staken virtueel een kaarsje via **WeGlow** aan om Jane te herdenken en doneerden samen ruim € 4.000. Ontzettend veel dank voor deze waardering voor het levenswerk van Jane.

In actie voor Jane Goodall

We zijn dankbaar voor alle bijzondere mensen die zich op creatieve en persoonlijke wijze inzetten voor ons werk: jullie acties maken écht het verschil.

In het bijzonder bedanken we **Renata Hamsikova** voor het doneren van de volledige opbrengst van haar boek 'The Light in You' en **Evelien van der Zaken** voor het doneren van 10% van elk verkocht schilderij. Ook dank aan **John Frank Hoekzema** voor het maken van bronzen chimpansee-beeldjes speciaal voor JGI NL, waarvan de gehele opbrengst naar de bescherming van chimpansees en hun leefgebieden gaat. En aan **Lynda Smids** voor haar geschilderde kaarten voor de feestdagen waarvan een deel van de opbrengst aan onze projecten is gedoneerd.

A group of chimpanzees are posed in a forest. One chimpanzee sits at the top center, looking directly at the camera. Below it, several other chimpanzees are arranged in a cluster, some sitting and some standing, all looking towards the viewer. The background is a dense forest with green foliage and tree trunks.

HOOFDSTUK 5

Onze organisatie

"Empathy is really important. Only when our clever brain and our human heart work together in harmony can we achieve our full potential."

DR. JANE GOODALL

Het bestuur

Het bestuur van het Jane Goodall Instituut Nederland draagt de eindverantwoordelijkheid voor de stichting. Het bestuur bepaalt de koers van de organisatie en stelt het beleidsplan vast, waarbij de uitvoering van de meeste taken wordt gedelegeerd aan het team.

De bestuursleden ontvangen geen financiële vergoeding voor hun werkzaamheden. Ze worden benoemd voor een periode van vier jaar, met de mogelijkheid om eenmaal herbenoemd te worden voor een aanvullende periode van maximaal vier jaar. JGI NL ontvangt geen subsidies en is volledig afhankelijk van giften en donaties.

Samenstelling bestuur

In 2025 heeft er één bestuurswissel plaatsgevonden. We mochten Quinten Peelen verwelkomen in ons bestuur, als lid met de portefeuille fondsenwerving, marketing & communicatie. Hij volgt Ellen Hendrix op, die jarenlang deze portefeuille beheerde en tevens met verve de functie van secretaris heeft vervuld. Haar enorme inzet, sturing en betrokkenheid bij het werk van JGI NL kenmerken haar. Met haar hebben we onze organisatie weten te sturen naar de plek waar we nu staan. En daar zijn we haar heel dankbaar voor.

Op 31 december 2025 kende het vijfköppige bestuur de volgende samenstelling:

- AdJan Brouwer (voorzitter)
- Rob van Zadelhoff (penningmeester)
- Quinten Peelen (bestuurslid, portefeuille: fondsenwerving, marketing & communicatie)
- Madelon Otto (bestuurslid, portefeuille: personeel & organisatie)
- Maaïke Evers (bestuurslid, portefeuille: Roots & Shoots Nederland, Afrika projecten)

Het bestuur (van links naar rechts): Quinten Peelen, Rob van Zadelhoff, Maaïke Evers en AdJan Brouwer

Bestuurslid Madelon Otto met Jane

Het team

Het team heeft twee vaste medewerkers in dienst. De dagelijkse leiding ligt in handen van country manager Monique Spaan (sinds mei 2023), met ondersteuning van marketing & communicatie manager Marleen Haverkamp (sinds april 2024). In totaal vormen hun uren samen 1,2 FTE.

Voor meer flexibiliteit en het beter kunnen voldoen aan de opdracht van de organisatie zijn we in 2025 gaan werken met een flexibele schil. Er is invulling gegeven aan de functie coördinatie voor Roots & Shoots-projecten. Yasmine Ay neemt deze werkzaamheden voor 12 uur in de week op zich. Martine Reimerink versterkt het team 16 uur in de week als programma manager en Gabby Voncken zorgt voor 8 uur in de week voor de ondersteunende werkzaamheden.

Daarnaast is er een klein team van zeer betrokken vrijwilligers actief op het gebied van marketing & communicatie (social media), Roots & Shoots-workshops, ondersteuning tijdens evenementen en algemene activiteiten.

Monique Spaan (links) en Marleen Haverkamp met Jane, maart 2025

Het team (van links naar rechts): Marleen Haverkamp, Gabby Voncken, Martine Reimerink, Monique Spaan en Yasmine Ay

HOOFDSTUK 6

Jaarrekening

"We still have a long way to go. But we are certainly on the right track. There is always hope."

DR. JANE GOODALL

Toelichting jaarrekening

Toelichting behorende bij verkorte jaarrekening 2025

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijnen C2 Fondsenwervende Instellingen. Doel van deze richtlijnen is inzicht te geven in de kosten van de organisatie en besteding van de gelden in relatie tot het doel waarvoor fondsen bijeengebracht werden. Deze verkorte versie is opgesteld voor externe doeleinden en publicatie.

Verlaggeving periode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslagperiode van een jaar. Het boekjaar valt samen met het kalenderjaar.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

De grondslagen voor de bepaling van het vermogen en het resultaat zijn in het verslagjaar niet gewijzigd. In de jaarrekening zijn geen afzonderlijke activa en passiva of baten en lasten gesaldeerd. Grondslagen voor de bepaling van het

vermogen en het resultaat zijn in het verslagjaar niet gewijzigd. De waardering van de activa en passiva geschiedt tegen nominale aanschafwaarde, tenzij anders is vermeld. De vorming van reserves, fondsen en voorzieningen geschiedt in principe op basis van besluitvorming door het bestuur, waarbij tevens het beleid ten aanzien van reserves, fondsen en voorzieningen is vastgelegd. Dotaties aan en onttrekkingen uit de reserves, fondsen en voorzieningen gebeuren conform dit vastgestelde beleid.

Grondslagen materiele vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met een jaarlijkse lineaire afschrijving op basis van de verwachte economische levensduur. Het afschrijvingspercentage voor inventaris is 12%.

Grondslagen Vorderingen en overlopende Activa

Vorderingen worden gewaardeerd op de nominale waarde, eventueel onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de inbaarheid van de vorderingen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De kosten en opbrengsten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Giften in natura worden gewaardeerd tegen de reële waarde in het economische verkeer. Het gaat daarbij om diensten en producten die JGI NL ook zou hebben moeten inkopen indien zij deze niet in natura zou hebben ontvangen. Algemene charity kortingen worden niet gezien als giften in natura. Het verwerken van de giften in natura heeft geen effect op het resultaat en het vermogen, maar alleen een volume-effect op de baten en lasten. De baten worden verantwoord onder de baten uit eigen fondsenwerving, de lasten worden

verantwoord onder de kostenposten waaronder zij normaliter ook zouden worden meegerekend.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, naar de behandeling per balanspost, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Waarderingsgrondslagen

Richtlijn C2, kleine fondsenwervende organisaties.

Toelichting balans

Algemeen

Belangrijke mutaties in de balans ten opzichte van vorig jaar hebben met name plaatsgevonden in de reserves en de liquide middelen. De veranderingen zijn grotendeels toe te schrijven aan het feit dat een hoger bedrag aan donaties is ontvangen, meer besteed is aan de projecten en met een volledig managementteam is gewerkt waardoor de personeelskosten ook hoger waren dan vorig jaar. De in het verleden opgebouwde reserves zijn besteed aan de projecten. Dit heeft als effect gehad dat de reserves en de liquide middelen zijn afgenomen.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt aangehouden om de financiële stabiliteit van de organisatie te waarborgen. Deze reserve is bedoeld om ook in financieel uitdagende tijden te kunnen blijven voldoen aan lopende verplichtingen, zoals personeelskosten en project gerelateerde uitgaven. De hoogte van de continuïteitsreserve van € 80.000 is vastgesteld op basis van een analyse van de financiële risico's, de aard van de activiteiten en de mate van afhankelijkheid van donaties. Hierbij is rekening gehouden met de richtlijnen van Goede Doelen Nederland, waarin een maximum van 1,5 jaar aan operationele kosten als

KOSTEN WERKORGANISATIE

Personeel	€	103.847
Kantoor en algemeen	€	39.159
Totaal	€	143.006

passend wordt beschouwd. De minimale kosten om de organisatie in moeilijke tijden draaiende te houden zijn bepaald op € 143.006 (werkorganisatie). De huidige omvang van de continuïteitsreserve dekt meer dan de helft van de kosten van de werkorganisatie en wordt daarmee als voldoende beschouwd.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves bestaan uit gelden die geoormerkt zijn voor een specifieke doelbesteding. Zowel het bestuur als donateurs kunnen gelden oormerken. Gedurende het boekjaar vinden mutaties plaats in deze reserves door onttrekkingen, wanneer gelden worden besteed aan een specifiek doel, en door toevoegingen, wanneer ontvangen gelden worden geoormerkt voor een specifiek project. Bij de resultaatbestemming aan het eind van het jaar kan het bestuur mutaties aanbrengen in de reserves, hetgeen heeft plaatsgevonden.

BALANS

	31-12-2025 €	31-12-2024 €
ACTIVA		
MATERIËLE VASTE ACTIVA		
Inventaris en apparatuur	560	952
	560	952
VLOTTENDE ACTIVA		
Vorraden	-	-
Vorderingen en overlopende activa	9.893	3.278
Debiteuren	-	-
Liquide middelen	190.340	277.205
	200.233	280.483
TOTAAL ACTIVA	200.793	281.435
PASSIVA		
Continuïteitsreserve	80.000	80.000
Algemene reserve	25.675	67.583
Bestemmingsreserve	59.461	122.046
	165.136	269.629
OVERLOPENDE PASSIVA EN KORTLOPENDE SCHULDEN		
Overlopende passiva	1.420	-
Crediteuren	28.119	8.049
Loonheffing	1.939	20
Reservering vakantiegeld	4.179	3.737
	35.657	11.806
TOTAAL PASSIVA	200.793	281.435

Verloop van de bestemmingsreserves

Het verloop van de bestemmingsreserves in 2025 wordt hieronder weergegeven.

BESTEMMINGSRERESVES			
	SALDO 31-12-25 €	SALDO MUTATIES €	SALDO 31-12-24 €
Oeganda, Opvangcentrum Ngamba Island	-	-18.342	18.342
Republiek Congo, Opvangcentrum Tchimpounga	-	-39.165	39.165
Tanzania, Herbebossing	11.400	-4.110	15.510
Tanzania, Gombe Research Center	2.000	629	1.371
Oeganda, Kibale Snare Removal	-	-3.043	3.043
Tanzania, R&S-programma	-	-15.465	15.465
Burundi, Bomen planten	-	-400	400
Oeganda, Chimp-programma	-	-3.650	3.650
DRC, Agroforestry	-	11.389	-11.389
Afrika, Carbon Credits	-	-25.000	25.000
Zuid-Afrika, Opvangcentrum Chimp Eden	-	-	-
Roots & Shoots Nederland, Ontwikkeling	46.061	34.571	11.490
TOTAAL BESTEMMINGSRERESVES	59.461	-62.586	122.047

Toelichting baten en lasten

Algemeen

In de loop van 2024 is besloten het team verder uit te breiden om de groeiambities voor de komende jaren te realiseren. Naast een country manager, een marketing & communicatie manager en een Roots & Shoots coördinator is het team verstrekt met een Programma manager. Hierdoor was vanaf begin 2025 een krachtig team aanwezig, dat al haar taken ten volle kon uitvoeren.

In 2025 is voor het eerst besloten om de pro bono-inkomsten en -kosten in de staat van baten en lasten op te nemen, zodat zichtbaar wordt dat naast financiële bijdragen ook significante niet-geldelijke ondersteuning van betrokken organisaties wordt ontvangen. Omdat de bedragen van deze inkomsten en kosten tegen elkaar wegvallen hebben ze geen invloed op het behaalde resultaat.

Baten

Doordat dit jaar meer tijd en energie gestoken kon worden in de fondsenwervingsactiviteiten, zijn de donaties aanzienlijk hoger dan vorig jaar. Ze bleven nog wel achter op het begrote bedrag. Een positieve uitzondering ten opzichte van de begroting waren de donaties die ontvangen zijn van bedrijven.

Lasten

Door de uitbreiding van het team kon er meer aandacht en geld besteed worden aan de projecten. De bestedingen aan de doelstelling overtroffen het bedrag dat daarvoor begroot was. In 2025 is significant meer tijd en energie in fondsenwerving gestoken, waardoor de kosten hiervoor logischerwijs hoger zijn uitvallen dan vorig jaar en zelfs hoger dan begroot. Door goed kostenmanagement zijn de kosten van beheer en administratie weliswaar hoger dan vorig jaar maar ruim binnen de begroting gebleven.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN			
	REALISATIE 2025 €	BEGROTING 2025 €	JAARREKENING 2024 €
BATEN			
Particulieren	92.321	165.000	108.776
Bedrijven	210.748	170.000	82.280
Fondsen	82.171	140.000	66.514
Overige baten	-	25.000	-
SUBTOTAAL BATEN	385.240	500.000	257.570
Pro bono inkomsten	171.302		
TOTAAL BATEN	556.542	500.000	257.570
LASTEN			
Afrika projecten	311.221	309.125	275.868
Roots en Shoots NL	73.078	75.750	35.753
Besteed aan doelstelling	384.299	384.875	311.621
Kosten fondsenwerving	59.096	64.725	46.936
Kosten beheer en administratie	46.338	49.900	34.759
SUBTOTAAL LASTEN	489.733	499.500	393.316
Pro bono lasten	171.302		
TOTAAL LASTEN	661.035	499.500	393.316
SALDO BATEN EN LASTEN	-104.493	500	-135.746

Saldo baten en lasten

Het resultaat is in 2025 uitgekomen op € 104.493 negatief. De bestemming van het resultaat is in onderstaande tabel opgenomen.

RESULTAAT BESTEMMING			
	SALDO 31-12-25 €	TOEVOEGING/ ONTTREKKING €	SALDO 31-12-24 €
RESERVES			
Continuïteitsreserve	80.000	0	80.000
Algemene reserve	25.647	-41.907	67.583
Bestemmingsreserves	59.461	-62.586	122.046
TOTAAL RESERVES	165.136	-104.493	269.629

Kostenverdeelstaat

De kosten zijn toebedeeld aan de verschillende activiteiten van de organisatie: doelstelling, werving van baten en beheer & exploitatie. De verdeling geschiedt op basis van een door het bestuur vastgestelde verdeelsleutel. Deze verdeelsleutel is in 2025 ongewijzigd gebleven. Uit de kostenverdeelstaat valt op te maken waar de beschikbare middelen aan besteed zijn.

KOSTEN VERDEELSTAAT							
	DOELSTELLING		WERVING BATEN		Jaarrekening 2025	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
	Afrika	R&S	Marketing &	Beheer en			
	Projecten	Nederland	communicatie	administratie			
	€	€	€	€			
KOSTEN							
Doelbesteding	232.244	25.805	-	-	258.049	250.000	216.682
Personeelslasten	59.284	33.877	42.346	33.877	169.383	173.500	118.399
Kantoorkosten	4.490	2.245	5.238	2.993	14.965	18.000	16.271
Verkoopkosten	11.794	8.425	6.740	6.740	33.698	35.000	21.962
Overig	3.410	2.728	4.773	2.728	13.638	23.000	20.002
TOTAAL	311.221	73.078	59.096	46.337	489.733	499.500	393.316

Doelmatigheid besteding van middelen en aanwenden van lasten

Het onderstaande overzicht geeft inzicht in de doelmatigheid van het omgaan met de beschikbare middelen en het aanwenden van de lasten, waarbij deze afgezet wordt tegen de begroting 2025 en het boekjaar 2024.

De ratio's reflecteren de gebeurtenissen in 2025. Zo is de ratio die aangeeft hoeveel van de baten besteed is aan de doelstelling 100%. Dit betekent dat alle baten die ontvangen zijn ook volledig besteed zijn aan de doelstelling, terwijl die

besteding bijna 80% van de totale lasten zijn geweest. Voorts waren de kosten van fondsenwerving 15% van de totale baten en de kosten van beheer en administratie 9% van de totale lasten. Deze laatste is een stabiele ratio over de jaren heen, wat indiceert dat de kosten van beheer en administratie onder controle zijn en in dezelfde verhouding blijven met de totale lasten.

RATIO'S							
	REALISATIE 2025 €		BEGROTING 2025 €		REALISATIE 2024 €		
Besteed aan doelstelling	<u>384.300</u>	100%	<u>384.875</u>	77%	<u>311.621</u>	121%	
Totale baten	385.240		500.000		257.570		
Besteed aan doelstelling	<u>384.300</u>	79%	<u>384.875</u>	77%	<u>311.621</u>	79%	
Totale lasten	489.733		499.500		393.316		
Wervingskosten	<u>59.096</u>	15%	<u>64.725</u>	13%	<u>46.936</u>	18%	
Geworven baten	385.240		500.000		257.570		
Beheer en administratie	<u>46.337</u>	9%	<u>49.900</u>	10%	<u>34.759</u>	9%	
Totale lasten	489.733		499.500		393.316		

Risico's en onzekerheden

Het Jane Goodall Instituut Nederland is een relatief kleine speler in het goede-doelensegment en is als zodanig gevoelig voor een aantal risico's en onzekerheden die van invloed kunnen zijn op de continuïteit en de realisatie van de doelstellingen.

1. Afhankelijkheid van giften

De organisatie is sterk afhankelijk van donaties van particulieren, bedrijven en fondsen. Fluctuaties in geefgedrag, bijvoorbeeld als gevolg van economische neergang of veranderende maatschappelijke prioriteiten, vormen een belangrijk financieel risico.

2. Beperkte personele capaciteit

Als kleine organisatie werkt JGI met een beperkt aantal betaalde medewerkers en leunt het deels op vrijwilligers. Dit brengt kwetsbaarheden met zich mee op het gebied van continuïteit, kennisbehoud en uitvoeringskracht, met name bij ziekte of verloop.

3. Reputatierisico

De betrouwbaarheid en integriteit van JGI zijn essentieel voor het behoud van draagvlak bij donateurs en partners. Eventuele negatieve publiciteit, ook internationaal binnen het bredere JGI-netwerk, kan leiden tot verminderde inkomsten en schade aan het vertrouwen in de organisatie.

4. Internationale samenwerking

Het grootste deel van de fondsen wordt besteed aan projecten in Afrika, vaak in samenwerking met het internationale JGI-netwerk. De organisatie is afhankelijk van correcte uitvoering en verantwoording door lokale partners. Vertragingen in de uitvoering en wisselkoersschommelingen kunnen financiële en reputatie-effecten hebben.

5. Verandering in wet- en regelgeving

Wijzigingen in fiscale regelgeving, bijvoorbeeld omtrent de ANBI-status, giftenaftrek, compliance-verplichtingen of verslaggevingsvereisten, kunnen extra administratieve lasten veroorzaken of de fondsenwerving beïnvloeden.

6. Digitale risico's en databeveiliging

Zoals elke organisatie die met persoonsgegevens van donateurs werkt, loopt het Jane Goodall Instituut risico's op cyberincidenten en datalekken. Ondanks passende maatregelen en protocollen voor databeveiliging blijven deze risico's actueel.

7. Frauderisico en financiële integriteit

Zoals bij veel kleine organisaties vormt ook het risico op fraude een aandachtspunt. In 2025 is de stichting geconfronteerd met oplichting, een incident waarbij een

vervalste factuur is uitbetaald. Hoewel de financiële impact beperkt bleef, heeft dit geleid tot verdere aanscherping van interne controles en verificatieprocedures om herhaling te voorkomen.

Beheersmaatregelen

Het bestuur monitort deze risico's actief en tracht deze te mitigeren door onder meer spreiding van inkomstenbronnen (waar het Carbon Credit-project een

voorbeeld van is), behoud van een gezonde liquiditeitspositie, versterking van de organisatiecapaciteit, aandacht voor transparantie en verantwoording, en het naleven van relevante wet- en regelgeving. Daarnaast wordt gewerkt aan de versterking van het merk en de relaties met donateurs en partners. In 2025 zijn bovendien aanvullende maatregelen genomen ter versterking van de financiële interne beheersing en fraudepreventie.

Beloningsbeleid

Het Jane Goodall Instituut Nederland is erkend als ANBI-instelling en beschikt over het CBF-keurmerk. Het bestuur ontvangt geen beloning voor zijn werkzaamheden. Bestuursleden kunnen desgewenst een onkostenvergoeding ontvangen, maar hiervan is in 2025 niet tot nauwelijks gebruikgemaakt.

Het beloningsbeleid voor medewerkers is gebaseerd op marktconforme salarisschalen binnen de goededoelensector en volgt de Regeling beloning directeurs van Goede Doelen Organisaties (VFI/Goede Doelen Nederland). Deze regeling bepaalt aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor de totale jaarlijkse bezoldiging.

Bezoldiging medewerkers

In 2025 waren er twee medewerkers in loondienst: de country manager en de marketing & communicatie manager. De functie van country manager is gewaardeerd op een BSD-score van 245 punten. Conform de Regeling beloning directeurs Goede Doelen Organisaties geldt hiervoor een bijbehorende maximumnorm voor de totale bezoldiging. De feitelijke totale bezoldiging van de country manager in 2025 bleef binnen deze norm. De functie van marketing & communicatie manager valt niet onder de Regeling beloning directeurs Goede Doelen Organisaties. De beloning voor deze functie is marktconform.

Begroting 2026

De begroting 2026 geeft de ambitie weer voor het komende jaar. Met een verhoogde aandacht voor fondsenwerving begroten we een duidelijke toename van de baten. Er zal voor het eerst een Major Donor Event worden georganiseerd, waarvan de verwachting is dat het een goede bijdrage zal leveren aan de particuliere baten. Voorzichtigheidshalve zijn de donaties van de bedrijven lager begroot. En er wordt een behoorlijke stijging van de donaties van fondsen verwacht.

De pro bono-inkomsten en -kosten zijn begroot op een bedrag waarvan we met zekerheid kunnen uitgaan. Mogelijk zullen deze bedragen hoger uitvallen, omdat steeds meer organisaties bereid zijn hun expertise en diensten kosteloos aan ons ter beschikking te stellen. Wij zijn hen bijzonder dankbaar voor deze waardevolle ondersteuning, die onze impact aanzienlijk vergroot.

We streven ernaar om de bestedingen aan de projecten tenminste op peil te houden, hetgeen een uitdaging is gezien het feit dat in 2024 en 2025 relatief veel aan de projecten is besteed.

De kosten stijgen in 2026 meer dan de inflatie, hetgeen voornamelijk veroorzaakt wordt door de uitgaven die gedaan zullen worden om het Major Donor Event te organiseren, wat deels ook als een in investering in de toekomst beschouwd wordt.

Het is van belang dat in 2026 de lasten, inclusief de bestedingen aan de projecten, nauw afgestemd worden met de baten die ontvangen worden. Dit zal goed gemanaged worden om te zorgen dat de reserves van eind 2025 ten minste in stand blijven.

BEGROTING 2026		
	REALISATIE 2025 €	BEGROTING 2026 €
BATEN		
Particulieren	92.321	165.000
Bedrijven	210.748	190.000
Fondsen	82.171	140.000
Overige baten	-	25.000
SUBTOTAAL BATEN	385.240	520.000
Pro bono inkomsten	171.302	160.000
TOTAAL BATEN	556.542	680.000
Bestedingen Projecten	258.049	250.000
LASTEN		
Personeelslasten	169.383	177.852
Afschrijvingen	392	500
Kantoorkosten	14.965	18.000
Verkoopkosten	33.698	55.000
Overige kosten	13.246	15.000
SUBTOTAAL LASTEN	231.684	266.352
Pro bono kosten	171.302	160.000
TOTAAL LASTEN	402.986	426.352
SALDO BATEN EN LASTEN	-104.493	3.648

Governance

Betaalde hoofdactiviteiten/ onbetaalde nevenactiviteiten

AdJan Brouwer

- Hoofdactiviteit: Director bij nlmt, de consultant voor het vormgeven en versnellen van de transitie naar een duurzame organisatie (2023 – heden)
- Nevenactiviteit: Voorzitter VvE Koninginnegracht 94-94F Den Haag (2018 – heden)

Rob van Zadelhoff

- Hoofdactiviteit: Algemeen Directeur van Salve B.V., holding en financieel adviesbureau in Nederland
- Nevenactiviteiten: Lid van de Raad van Toezicht Fairtrade Nederland, Lid van de Raad van Advies van Prowess India en lid bestuur RBCZ

Quinten Peelen

- Hoofdactiviteit: Zelfstandig adviseur
- Nevenactiviteiten: Lid bestuur Stichting Dioraphte, Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Filmtheater 't Hoogt, Lid Raad van Toezicht Stichting Wonderfeel

Madelon Otto

- Hoofdactiviteit: Country lead TELUS Health Nederland
- Nevenactiviteit: Adviseur P&C Nieuwgeluk

Maaïke Evers

- Hoofdactiviteit: LVV-gecertificeerd extern vertrouwenspersoon Confidens Partners
- Nevenactiviteit: Medeoprichter en eventcoördinator van ReThink Plastic Vietnam/ReThink Plastic Foundation

Team

De dagelijkse leiding van JGI NL is in handen van het team, dat bestaat uit vijf leden met verschillende portefeuilles, waaronder fondsenwerving, marketing & communicatie, programma's, Roots & Shoots en ondersteuning. Het team wordt geleid door de country manager, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleidsplan, het realiseren van de doelstellingen, fondsenwerving en het aansturen van de organisatie op operationeel niveau.

HET TEAM (OP 31-12-2025)

• Monique Spaan
Country manager	• Yasmine Ay
Roots & Shoots-coördinator
• Marleen Haverkamp
Marketing & communicatie manager	• Gabby Voncken
Virtual assistant
• Martine Reimerink
Programma manager	

The Hopi Prayer: een leven vol hoop

*Do not stand
at my grave and weep
I am not there,
I do not sleep.*

*I am a thousand
winds that blow.
I am the diamond
glints on snow.*

*I am the sunlight
on the ripened grain.
I am the gentle
Autumn's rain.*

*When you awaken
In the morning hush,
I am the swift uplifting rush
of quiet birds in
circled flight.*

*I am the soft stars
that shine at night.
Do not stand
at my grave and cry.*

*I am not there.
I did not die.*

Jane Goodall Instituut
Nederland

WWW.JANEGOODALL.NL

